

ISTORINIS NIHILIZMAS IR MOKSLINĖ FANTASTIKA: KAI KURIŲ NAUJAUSIŲ PANSLAVIŠKŲ RELIGINIŲ JUDĖJIMŲ RUSIJOJE IR SARMATIZMO JUDĖJIMO LIETUVOJE ATVEJAI*

Aušra Kristina Pažeraitė

Vilniaus universiteto

Religijos studijų ir tyrimų centras

Universiteto g. 9/1, LT-01513 Vilnius

Tel. + 370 610 39 665

El. paštas: apazeraitė@yahoo.fr

Studijoje analizuojami kai kurie alternatyvūs šių dienų religinių / nacionalinių / rasinių tapatybių konstravimo atvejai, bandant atskleisti šiuolaikinės alternatyvios religinės / tautinės / rasinės tapatybės konstravimo mechanizmą. Nustatyta, kad šis mechanizmas veikia per dvi ašis – 1) istorinį nihilizmą (kuri tyrimė apibrėžiamas kaip nepasitikėjimas profesionalių istorikų konstruojama istorijos vizija, jos atmetimas) ir 2) fantastiką (pasireiškiančią kaip individuali ar kolektyvinė naujų mitų kūryba), kurią fantastinių istorijos vizijų, kurios pateikiamos kaip tikroji istorija, buvusi užmiršta, iškraipyta ir tebeiškraipoma. Konkrečiai buvo analizuojamas vis didesnį populiarumą tiek Rusijoje, tiek už jos ribų, taip pat ir Lietuvoje įgaunantis rodnoverų mokymas ir jo pagrindu kuriamas Sergejaus Strižako „publicistinis“ filmas „Dievų žaidimai“, analizei pasitelkti pagrindinių jų autoritetų – Aleksejaus Trechlebovo ir Aleksandro Chinevičiaus – tekstai ir videomokymai. Kitas analizuotas pavyzdys – žymaus Rusijos matematiko topologo Anatolijaus Fomenko istorinės fantastikos eksperimentai. Studijoje aptariamasi ir vieno pagrindinių rodnoverų šaltinių – Veleso knygos – klastojimo klausimas. Siekta atrasti galimas šių rusiškų judėjimų įtakos zonas ir Lietuvoje, taip pat analogiškus bandymus perkonstruoti lietuviškąją tapatybę. Čia, be kol kas pavienių žavėjimosi Trechlebovo ir Chinevičiaus mokymais atvejų, Rusijoje kilusio judėjimo KOB (Концепция Общественной Безопасности) filialo, kuriame pastebima rodnoverų mokymų pėdsakai, analizuotas naujausias (siekiantis keletą metų, bet per pastaruosius porą metų dėl Aivaro Lileikos veiklos įgijęs pagreitį) judėjimas, pasivadinęs Sarmatija. Analizuojant šį judėjimą paaiškėjo esminis skirtumas tarp rodnoverų ir „sarmatų“: pastarieji, nors ir nemažai fantazuoja, ne atmeta istorijos mokslą, bet kritikuoja ir kelia nepasitenkinimą profesionalių istorikų darbais (arba abejingumu), reikalaujami imtis rimtų jų nurodomų šaltinių tyrinėjimų, kad būtų sugrąžinta istorinė atmintis ir lietuviškoji tapatybė, kuri, anot šio judėjimo atstovų, yra sąmoningai menkinama ir klastojama dabartinių „oficizinių“ lietuvių tautinės tapatybės „ekspertų“.

Pagrindiniai žodžiai: rodnoverai, sarmatai, neo-pagonybė, mokslinė fantastika, istorinis nihilizmas.

Įvadas

Studijoje analizuojami kai kurie alternatyvūs naujų religinių / nacionalinių / rasinių tapatybių konstravimo atvejai. Visi trys terminai šiais konkrečiais atvejais nurodo ne skirtingas tapatybes, bet būtent tapaty-

bių „konstruotojų“ siekį jas sulieti į vieną nedalomą tapatybę.

Tirti būtenti rodnoverų judėjimą paskatino 2010 metais pavasarį–vasarą socialiniame tinkle *Facebook* aptiktos gausios nuorodos į pačius įvairiausias gana paviršutiniškus dvasinius, religinius mo-

* Straipsnis parengtas pagal projekte „Religija ir kultūra: šiuolaikinio pasaulio iššūkiai tapatumui“ atliktą tyrimą, finansuotą Lietuvos mokslo tarybos (sutarties nr. VAT-13/2010).

kymus (njueidžinį kratinį krikščioniškų, budistinių, krišnaistinių ir neaiškios kilmės pseudokrikščioniškų bei „Rytų dvasinių tradicijų“ mokymų), tarp kurių buvo ir nuorodų į lietuviškai įgarsintą *Bhagavad-gytą*¹. Pats įgarsinimas niekuo neišsiskiria. Nėra ypatingas ir pats įvardijimas „*Seniausieji bei Tiksliausieji Pasaulio Istorijoje – Vedų – Šventraščiai*“, turint omenyje labai žemą plačiosios visuomenės išsilavinimo religijų istorijos srityje lygį. Reikšmingesnis pasirodė kitas dalykas – diskutuojant *Facebook*'e apie Vedų užrašymo senumą ir *Bhagavadgytos* vietą indiškiosiose tradicijose, paaiškėjo, kad yra tam tikra dalis asmenų (gana menko ir paviršutiniško išsilavinimo šioje srityje), kuriems bet koks bandymas paaiškinti, kad istoriškai (ir logiškai) tokie formulavimai yra visiškai absurdiški, nerūpi ir į tokį bandymą jie atkirsdavę, esą, istorija jiems nesvarbi, svarbiau – „ką jiems jų Dievas apreiškė“. O bandant išsiaiškinti, kas konkrečiai turima omenyje, pasipylė nuorodos į slaviškas Vedas, Trechlebovo videopaskaitas, filmą „Dievų žaidimai“ (*Igry bogov*), lietuvišką „sarmatų“ judėjimą ir pan. Besidomėdama, kas tai yra, aptikau visą tinklą mokymų, religinių praktikų, pažiūrų, kurių šerdį, kaip paaiškėjo, sudaro religinis-nacionalistinis rusiškas (panslaviškas) judėjimas, pasivadinęs *Rodnoverie*, apimantis visą spektrą idėjų, doktrinų ir praktikų – nuo grynai religinių iki politinių-nacistinių, kurias sieja viena bendra pasaulėžiūros linija – sugrąžinti Rusijai „prarastą“ jos kultūrinį

paveldą, „užmirštą“ istorinę atmintį, kurie, esą, buvo prarasti, atimti, pavogti Kitų (tai gali būti ir krikščionybė, ir žydai, ir Europa ar apskritai visas pasaulis). Analogiški, nors gerokai mažiau išradingi nei Rusijoje, reiškiniai pastebimi ir Lietuvoje, ir pirmiausia tai sietina su nauju, prieš metus ar dvejus prasidėjusiu, bet gana sparčiai plintančiu „sarmatų“ judėjimu. Tiesa, šis judėjimas beveik neturi religinių aspektų, nebent jam priskirtume kai kuriuos prijaučiančius njueidžininkus².

² Jau redaguojant šį tekstą, interneto erdvėje aptiktas 2010 m. gruodžio 27 d. publikuotas straipsnis, kurį komentuodamas vienas iš skaitytojų, pasivadinęs Titnagu, persiėmęs rodnoverų skleidžiamą neorasistine antisemitine ideologija, taip pat ir Fomenkos, apie kurį tyrime kalbama atskirame skyriuje, istorijos revizija, suniekina tiek lietuvių kalbą, kaip išgalvotą, netikrą, nes šioje nebelikę „tikrosios“ ankstesnės, kuri nesiskyrė nuo senosios slaviškos, tiek Lietuvos valstybę, visus moderniosios XX a. pradžios lietuvių tapatybės ir valstybingumo įtvirtintojus „išvadindamas“ žydais, masonais, satanistais ir kitais panašiais epitetais. Štai pavyzdys (kalba netaisyta): „Jūs pasimesite kai skaitysite ivairius saltinius kur jie net nemokejo tarminiu kalbu (tikros lietuvių kalbos)– ir neva tik prieš 1905 metus ismoko, atspekit kaip jie susikalbejo? ?????? O galutiniam rezultate kas ivyko padalintos TARTARIJOS zemes,, ?kam to reikejo? man senelis pasakojo kad jie susikalbedave su rusu staravierais be verteju varodami savo tarmes....Rezultate papjauta ukrajina, istremta baltarusija, amzinai sukirsintos lenku ir litu gentys... Analogas antrasis pasaulinis karas Puszydis Subergruberis a gitleris uzpuola zydo satalino vadovaujama valstybe- zusta apie 60 milijonu vokieciu ir slavu (ARIJU) po 2 metu IKURTAS ISRAELIS- ?kas laimejo? Tai kratinys nerasyisu apie zalgirio musi, ir napoleono zygius apie suvorovo izdavyste – kuria musu vadoveliai pavadino strateginiu sostines atidavimu-SLOVINTOJAI ARIJAI ismete degenerato

¹ Vartotojas „Gydymas“. *Seniausieji bei Tiksliausieji Pasaulio Istorijoje – Vedų – Šventraščiai (Lietuvių Kalba) – Bhagavad-Gita* (<http://soundcloud.com/gydymasperjezu/vedu-sventrasciai-bhagavad-gita>).

Čia pateikiamo tyrimo pagrindą sudaro XX a. pabaigoje–XXI a. Rusijoje besiformuojantys nauji judėjimai, ar, veikiau, naujas judėjimas, kuriam būdingi keli vos vienu kitu niuansu besiskiriantys reiškimosi būdai. Šis judėjimas, kaip minėta, plačiąja prasme vadinasi *Rodnoverie* (*Giminės tikėjimas*³). Verčiu šį terminą būtent taip todėl, kad šio tikėjimo esmę sudaro religinis tikėjimas Gimine. Nors turima omenyje ne konkreti šeimyninė giminė, bet Giminė, kuri paveldėta genetiškai iš protėvių – dievų. Bet apie tai bus kalbama toliau.

Šis judėjimas pasirinktas ne atsitiktinai. Tai ryškiausias pavyzdys tam tikrų procesų, vykstančių posovietinio bloko šalyse, judėjimas, kuris aiškiausiai ir nedviprasmiškai įvardija tai, ką būtų galima vadinti tapatybės krize: nusivylimą ir nepasitikėjimą, atmetimą (nihilizmą) oficialių tapatybę formavusių šaltinių (visų pirma istorijos

mokslo), kuriems verčiama kaltė dėl prarastos ne tik nacionalinės, religinės, bet net ir rasinės tapatybės (pagrindinis šūkis – jie mums visą laiką melavo!). Ir šiuo atveju tai ne paprasta kasdieniško cinizmo ar demaskavimo nuostata. Greičiau tai siekis išspręsti nacionalinės tapatybės krizę, atmetant bet kokius mokymus, mokslus, ideologijas, kurie interpretuojami kaip menkinantys, nutylintys, iškreipiantys tiesą apie tikrąją tapatybę, t. y. apie tikrąją kilmę. Bandoma ieškoti būdų grįžti prie tų „prarastų“ šaknų. Vietoje jų „atrandami“ (ar klastojami) senoviniai šaltiniai, archeologiniai artefaktai, užsiimama kriptohistorija, alternatyviomis darvinizmui žmonijos kilmės teorijomis, griebiamasi senųjų Atlantidos, Hiperborėjos ir kitų mitų. Šis judėjimas galėtų tapti jau daugiau kaip šimtmetį trunkančio visame pasaulyje paplitusio Atlantidos ieškotojų judėjimo dalimi. Kaip žinoma, nuo XIX a. antros pusės nepaliaujamai stengiamasi atrasti Platono aprašytą Atlantidą, ir gana dažnai tokias paieškas skatino ne paprastas mokslinis smalsumas, bet ideologinis išankstinis įsitikinimas, kad atlantiečiai – tai tikrieji, garbingieji protėviai (pvz., Vokietijos nacionalsocialistams – tai arijų (t. y. germanų) protėviai). Be Atlantidos neapsieina ir šiame tyrime analizuojami judėjimai, net jei ji lokalizuojama skirtingose vietose⁴.

ir lytinio iskrypelio armijas is musu sventu zemių- o ne ziduko suvorovo strategija,.. reiokejo susitaikyt su faktu Kaip Arejai dalgiais nuo plugo muse sifiliu akrestus visos jewro sojuzo ziduku ir ju padaliziu rinktines, vos paskui juos spejo begti ju prostituticiu pulkai... Ir daug dau ir kas siandien vyksta Rusijoje kas ivyko GRUODZIO 11 SLOVE MUSU DIEVAMS IR PROTEVIAMS mokytiis mokytiis ir dar karta mokytiis taip sake musu ptošeneliai o ne kalmykas-zydukas asanavičiaus ir kitu)“ (<http://www.sarmatas.lt/12/interneto-gresme-ir-nauda/comment-page-1/#comment-1940>). Tipiškas Titnago pasakymas „Šlovė mūsų dievams ir protėviams“ šiandien vartojamas rodnoverų.

³ Nors, atsižvelgiant į lietuvišką baltų religinės bendruomenės žodyną, gal ir tiktų versti „Prigimtinis tikėjimas“, tačiau, turint omenyje, kad rodnoverai garbina ir dievą Rod, kuris yra lyg ir visa ko kūrėjas, neatrodo labai adekvatu jį versti gana abstrakčiu terminu „Prigimtis“.

⁴ Viena jų – Juodosios jūros baseinas. Lietuviškasis „sarmatų judėjimas“, lokalizuojantis lietuvių protėvius Viduramžių žemėlapiuose nurodytos Europos Sarmatijos žemėse, kurios driekėsi pagal šiuos žemėlapius nuo Baltijos jūros (kuri ten vadinama Sarmatijos) iki Juodosios, su ten lokalizuojama viena iš Atlantidų sieja būtent lietuvius (žr., pvz., *YouTube* vaizdas *7518 protėvių kalendoriaus metai atitinka filmo įvykius* (<http://www.you->

Paaikinti šiuos reiškinius gana sunku. Jie gali būti aiškinami iš pačių įvairiausių mokslų perspektyvų. Vienas iš Atlantidos mito tyrinėtojų, geologas ir priešistorės specialistas Provanso (Provence, Aix-Marseille I) universiteto lektorius Jacques'as Collina-Girard'as pateikia vieną iš galimų psichologinių aiškinimų, remdamasis Sigmundo Freudo „surasto vaiko fantazmo“ arba „įsivaizduotos išsūnytės“ hipoteze, pagal kurią vaikas kartais įsivaizduoja, kad jo tėvai nėra tikrieji jo gimdytojai, ir kad tikrieji tėvai gerokai kilmingesni – karaliai, kunigaikščiai arba kiti kokie nors žymūs asmenys (Collina-Girard 2009: 25–26). Net jei ir nesiremsime Freudo psichologija, „įsivaizduotos išsūnytės“ sąvoka visiškai tinka, bandant apibrėžti bendrą tyrinėjamų rusų ir lietuvių judėjimų bruožą.

Studijos pavadinime šis rusų (rodno-verų) judėjimas (-mai) pavadintas (-i) neopagonišku (-ais), ne siekiant įžeisti, bet pritaikant religijotyrynį skirstymą, pagal kurį religijos, kurios nėra universaliosios išgelbėjimo / išganymo religijos (prie jų priskirtinos trys didžiosios monoteistinės religijos, budizmas, induizmas, zoroastrizmas), save kildinančios iš religijų, egzistavusių iki universaliųjų religijų (pirmiausia krikščionybės) įsigalėjimo, ir kurių garbinimo objektai yra etninės dievybės, kurių „veikimo laukas“ apsiriboja tik tam tikru etnosu (šiandien tai būtų galima išplėsti ir iki tautos), vadintinos pagoniškomis.

Studijoje pateikiamo tyrimo tikslas – išanalizuoti šiuolaikinės alternatyvios religinės / tautinės / rasinės tapatybės kons-

travimo mechanizmą, pasitelkus konkrečius aktualius pavyzdžius iš Rusijos ir Lietuvos.

Tyrimo uždaviniai:

1. analizuoti Rusijos *Rodnoverijos* judėjimo naudojamą pagrindinį tapatybės perkonstravimo mechanizmą, kuriame veikia dvi ašys – istorinis nihilizmas ir „mokslinė“ (ar netgi greičiau kvazi-mokslinė) fantastika;
2. išanalizuoti konkretų, ryškiausią istorinio nihilizmo atvejį – Fomenko topologinio istorijos chronologijos pertvarkymo eksperimentą;
3. atrasti galimas jų idėjų įtakos zonas Lietuvoje ir analogiškus bandymus perkonstruoti lietuvišką tapatybę.

Kadangi tyrimų šia tema nėra (išskyrus atliktus Rusijoje kai kuriais specifiniais klausimais, kurie bus aptariami ir šiame tyrime), studijoje bus remiamasi išskirtinai šaltiniais, aptinkamais tiek publikuotuose tekstuose, tiek šiuo metu didžiausioje šių judėjimų savisklaidos erdvėje – internete ir jų reprezentantų bei propaguotojų kuriamuose filmuose.

„Istorinis nihilizmas“ šiame tyrime suprantamas ne filosofine prasme, o kaip požiūris, niekinantis, menkinantis ar netgi radikaliai atmetantis istorijos mokslo atstovų konstruojamą istoriją kaip neatitinkančią tikrovės.

„Mokslinė fantastika“ šiame tyrime vadinami požiūriai, požiūros, kurių įtakas galima atsekti moderniose alternatyviose tikrovės, žmonijos kilmės teorijose, kurių oficialusis mokslas nepripažįsta ir kurios vaizdinę populiarią išraišką dažniausiai įgyja mokslinės fantastikos veikaluose ir populiariuose daugelį metų (nuo XX a. septintojo dešimtmečio) gausiai kurtuose serialuose

tube.com/watch?v=-a-EthqANHs), *Baltų Atlantida* (<http://www.youtube.com/watch?v=2BxBkbWMJGU&feature=related>).

(kaip antai „Žvaigždžių kelias“ (*Star Trek*), „Žvaigždžių vartai SG-1“ (*Stargate SG-1*), „Žvaigždžių vartai. Atlantida“ (*Stargate. Atlantis*), „Galaktikos kovos“ (*Battlestar Galactica*) ir kt., turėję ir tam tikrą pragaištingą poveikį kai kuriems naujesiems religiniams judėjimams, pavyzdžiui, judėjimui „Dangaus vartai“ (*Heaven's Gate*), kurio nariai su vadovais 1997 m. kovo 26 d., laukdami už besiartinančios Halio kometos pasislėpusių ateivių, įvykdė masinę savižudybę (nusižudė 39 jo nariai)).

Rodnoverijos judėjimas

Tyrimą pradėsiu nuo gana populiarus ne tik Rusijoje, bet ir Lietuvoje režisieriaus Sergejaus Strižako septynių dalių (jau baigiant šį tyrimą pasirodė informacija, kad jau sukurta ir aštuntoji dalis) filmo „Dievų žaidimai“ (*Igry Bogov*, 2002–2010), kurio pradinės keturios, mus mažai dominančios, dalys buvo kuriamos labiau kaip refleksijos apie teatrą, aktorystę, žiūrovus, visuomenę, atmieštos gera doze mitinės poetikos⁵. Oficialiame šio projekto tinklalapyje filmas pristatytas taip:

Projektas „Dievų žaidimai“ – tai nuosekliai besiplėtojantis serialas publicistikos žanro filmų, vienijamų senovės ir šiuolaikinių slavų-arijų kultūros tyrimų temos. Kiekvienas serialo filmas turi konkrečią temą ir yra kuriamas autoriaus bendravimo su iškiliais žmonėmis ir kitais šaltiniais pagrindu.

Projektas „Dievų žaidimai“ – tai kūrybiniai susitikimai, paskaitos, seminarai, viešos filmų peržiūros su aptarimais ir kiti kultūriniai renginiai, padedantys atkurti prigimtinį žmogaus potencialą.

Projekto „Dievų žaidimai“ tikslas – atkreipti dėmesį į vidinio žmogaus pasaulio resursus, pažinti, iširti ir supažindinti su mūsų Tėvų ir Protėvių žinojimu ir patirtimi siekiant atkurti sugebėjimą kilti dvasiniu evoliucijos keliu. Taip pat išmokti pritaikyti per tūkstantmečius sukauptą patirtį kasdiniame gyvenime.⁶

Pristatymas, kaip matyti, labai nekaltas, tačiau šiokią tokią įtarimą jau gali kelti terminas „slavai-arijai“, kuriame nelabai suprantamas primygtinis siekis pabrėžti slavų skirtumą nuo arijų ir kartu kažkokią sąsają su jais.

Šis filmas (kai kuriuose interneto tinklalapiuose pristatomas kaip „mokslo populiarinimo dokumentika“⁷ arba tiesiog dokumentika⁸) reikšmingas tuo, kad gana meistriškai ir estetiškai patraukliai, retoriškai įtikinamai pateikia tiriamojo judėjimo Rodnoverie mokymų pagrindą, taip perkeldamas šio judėjimo idėjas į bendrą kultūrinį lauką ir, ko gero, padėdamas joms (ar bent daliai jų) palengva iš marginalių tapti plačiai priimtoms. Pagrindiniai „autoritetai“, kuriais remiasi ir kurių mokymus perteikia Strižakas, – vedūnu besivadinantis rašytojas Aleksejus Vasiljevičius Trechlebovas, inglingų (Senosios Rusijos pravoslavų sentikių – inglingų bažnyčios) vadovas Aleksandras Jurjevičius Chinevičius ir „profesorius“ Valerijus Čiudinovas. Pagrindinis šių idėjų visuomeninis proponentas – žinomas satyrikas Michailas Zadornovas, kuris filme ne kartą pasirodo kaip šių idėjų gynėjas.

⁶ Žr. ten pat.

⁷ Pavyzdžiui, *Bioenergetikos mokyklos* tinklalapyje <http://nshb.at.ua/news/2009-04-29-82>

⁸ Žr. rusiškoje keitimosi failais programoje www.utorrent.ru svetainėje <http://www.utorrent.ru/torrents/18070?view=filelist>

⁵ Platesnė informacija tinklalapyje <http://www.zhack.info/>

Filmo ketvirtos dalies, pavadintos „Slavų įpročiai“, įžangoje įspėjama: „Projekto „Dievų žaidimai“ kūrėjai ir dalyviai ne-skirsto RASOS žmonių į tautybes. Mums rusai, ukrainiečiai, baltarusiai, lenkai, čekai, slovakai, lugalai, bulgarai, serbai, kroatiai, slovenai, makedonai, juodkalniečiai, germanai, skandinavai, škotai, prancūzai, airiai ir kiti slavai ir arijai – viena tauta.“

Šis įspėjimas jau rodo filmo kūrėjų ideologiją. Pirma, terminas *Rasa* šiuo atveju aiškiai suponuoja, kad kalbama apie rasę, kažkokią vieną vienintelę egzistuojančią grupę, vadintą *Rasa*, kurią sudaro tik tautos, kurios čia priskiriamos prie Rasos pogrupių, dalijamų į du pagrindinius – slavus ir arijus, kurie, kita vertus, yra ta pati tauta. Aš tyčia rusiškai vartojamą terminą perteikiu žodžiu *Rasa*, o ne *rasė*, nes šios naujos doktrinos autoriai šį terminą sieja su lotynišku žodžiu *rasa*, artimesniu rusiškam žodžio skambesiui, o ne prancūzišku *race* (tariamai *ras*, reiškiančiu rūšį, veisę), iš kurio šis terminas paprastai kildinamas. Šitaip pradėdamas konstruoti visiškai naujas, logiškai visiškai neaiškus darinys, kuriame skirtumai nužymimi tam tikru skirtingų kalbinių / kultūrinių grupių išskyrimu, tačiau jie čia pat paneigiami, teigiant, kad visos jos – ta pati tauta, taip pat ir *rasė*. Taigi tarp tos mistinės Rasos ir slavų-arijų tautos reikėtų dėti tapatybės ženklą. Taip suniveliuojami tautiniai skirtumai visų tų grupių, kurios bent jau moderniais laikais formavo savo moderniąsias nacionalines tapatybes, remiantis XVIII–XIX a. konstruoto „indoeuropiečių“, „indo-arijų“ kalbinės šeimos medžio atšakų panašumais ir skirtumais.

Šią naująją doktriną suformulavo Trechlebovas savo knygoje *Кочуны Финиста*

Ясного Сокола России, išleistoje 2001 metais Permėje⁹ (leidykla nenurodyta):

Visi mūsų Žemės baltaodžiai gyventojai vadinasi RASA, tai reiškia – baltas, švarus, šviesus, pirminis. Iš čia žinomas lotyniškas posakis: „*Tabula rasa*“ – baltas, švarus lapas. Todėl negali būti nei geltonos Rasos, nei raudonos Rasos, nei tuo labiau juodos Rasos. Egzistuoja skirtingos tautos ir nacijos, tai yra egzistuoja „mūsų“ ir ne „mūsų“, ir todėl nacijų ir tautų daug, o *Rasa* – viena. Nuo žodžio „RASA“ kilo angliškas rusų pavadinimas *Russian* (Rašen), o Rusijos: *Russia* (Raša), t. y. *Rasa*. Iš čia kykla, kad „Rusas“ esąs tas, kas priklauso baltaodei tautai, t. y. Rasai (Трехлебов 2004: 10).

Jau šios citatos pakanka, kad būtų galima įsitikinti visų šio ir kitų panašių autorių samprotavimų žadą atimančiu absurdiškumu, absoliučiu, principiniu bet kokių lingvistikos ir logikos taisyklių nepaisymu, jau nekalbant apie tai, kad vis dar griebiamasi antropologų ir genetikų jau seniai diskredituoto kokio nors esminio skirtumo tarp skirtingų odos spalvų žmonių buvimo. Atrodo, kad toliau nėra kur. Bet mintis tęsiama:

Rasos atstovai pirmieji apgyvendino šią planetą. Prieš maždaug 1,5 milijardo metų jie atvyko iš žemių (planetų), esančių Mažųjų ir Didžiųjų Grįžulo ratų, Liūto, Gulbės ir Kasiopėjos žvaigždynuose. Jie skiriasi vienas nuo kito akių spalva, kuri priklauso nuo jų gimtųjų saulų šviesos spektro: sidabraakiai (pilkaakiai) – Da’Arijai, žaliaakiai – X’Arijai, žydraakiai – Šviesiarusiai (Svetorusy), ugniaakiai (k’Ariglazye) – Rasenai.

Da’Arijai turi vadų karių savybių. Jie visada buvo Rasos kosminių laivų vadai. X’Arijai turi vedūnų žynių savybių. Jie atlie-

⁹ Pirminis jos variantas pasirodė pavadinimu *Клич Феникса*. Глазов 1997.

ka šturmanų pareigas. Šviesiarusiai turi amatininkų savybių ir yra laivuose technikai. Rasenai labai linkę bendrauti, todėl užsiima laivo komandos aptarnavimu (Трехлебов 2004: 10).

Akivaizdu, kad nėra jokios būtinybės įrodinėti, jog ši doktrina – iš fantastinės literatūros žanro, nors, turint omenyje, kad Trechlebovas kartu su Chinevičiumi ir kitais bendrais laikosi, kaip jie teigia, vedizmo, o vedizme skiriami keturi hierarchiškai išsidėstę visuomenės sluoksniai – brahmanai (žyniai), kšatrijai (vadai, karinė aristokratija), vaišijai (žemdirbiai ir amatininkai) ir šudros (aptarnaujantieji), galima būtų daryti išvadą, kad šviesiarusiai ir rasenai (slavai) šioje hierarchijoje sudarė du žemiausius sluoksnius. Tačiau Trechlebovas to kažkaip nepastebi. Tolesnis žingsnis būtų, matyt, – išskirstyti visus baltuosius pagal akių spalvą ir leisti užsiimti tik tuo, kas jiems pagal „prigimtį“ labiausiai tinka.

Gal ir būtų galima palikti visa tai kaip mėgėjišką fantastinę literatūrą, jei ne tas keistas faktas, kad atsiranda tokių, kurie priima šias doktrinas visiškai rimtai, kaip tiesą. Sergejus Strižakas ją pateikia septintoje savo filmo dalyje, kuri ir yra svarbiausia šiam tyrimui, nes būtent joje nuodugniausiai supažindinama su šiais naujais mokymais. Šią dalį sudaro keturi skyriai: 1. Tikėjimas. 2. Tiesa ir kraipymas (*Pravda i krivda*)¹⁰. 3. Aš ir mes. 4. Absoliučios tiesos. Pirmasis skyrius prasideda Michailo Zadornovo pasamprotavimu apie istoriją:

¹⁰ Pavadinimą keblu išversti, nes antrasis žodis (*krivda*), kuris yra *pravda* (tiesa) antonimas, kildinamas iš žodžio *krivoj / krivaja* (kreivas / kreiva, kreivė), todėl vietoje įprasto priešpriešinimo „tiesa ir melas“ tenka versti „tiesa ir kraipymas“.

Tradicinė istorija trūkinėja («трещит по швам»), tradicinės istorijos rėmai siauri toms žinioms, kurios šiandien atsiveria ir mokslininkams, ir apsišvietusiems žmonėms, ir tiems, kurie domisi tiesa. O kai žmonės tarpusavyje daug ginčijasi, koks žodis teisingas, kokia data neteisinga, man atrodo, kad dabar ne laikas ginčytis. Laikas paklausti vienas kito ir surinkti tiesą kaip vaikai surenka paveikslukus, vadinamus *pazl*. Žodis atgrasus, bet tai... bet tai... vaizdinys (*obraz*). *Быль – это то, что было*, o istorija – tai, ką per daugybę amžių metraštininkai užrašė pagal politikų ir prekyvių užsakymus. O mūsų liaudyje buvo ta *быль*, kurią patys užmiršome. Nesvarbu, kieno užsakymu, jei jau užmiršome – tai patiems reikia ir atkurti, ir todėl aš savo tinklalapyje nurodžiau filmus, kurie man labai patinka – štai jie mus kaip tik prie tos tiesos ir artina. Filmai vadinasi „Dievų žaidimai“...

Šie žodžiai – tai programa, kurios pagrindas yra tai, ką vadinu istoriniu nihilizmu. Tai istorikų konstruojamos istorijos, kaip galinčios atskleisti istorinius faktus, istorinę tiesą, atmetimas redukuojant ją į keletą kažkada rašytų metraščių, kurių autoriai, esą, vykdė politinius užsakymus arba rašydavo tai, už ką kas nors neva užmokėdavo.

Apskritai šitokio istorinio nihilizmo argumentus galima skirti į dvi grupes:

- a) „tradicinė istorija“ (turimas omenyje, matyt, mokykloje išmoktas, visuomeninėje erdvėje funkcionuojantis, apibrėžtą nacionalinę tapatybę apimantis pasakojimas) yra politikų tarnaitė, jos skelbiamos „tiesos“ priklauso nuo politinės konjunktūros;
- b) jos taikomi metodai nepatikimi, o chronologija – iš piršto laužta, sukurta geriausiu atveju XVI–XIX a. chronologų.

Chronologijų perkonstravimai: topologiniai Fomenko ir Nosovskio eksperimentai

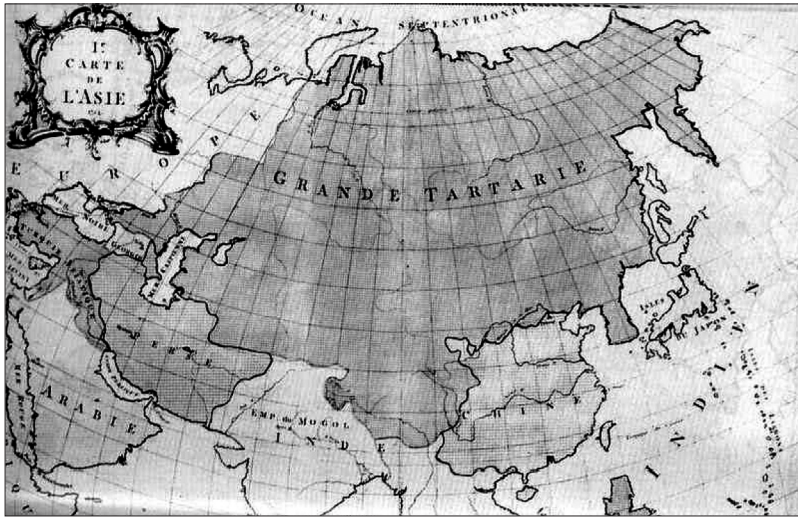
Ryšciausias antrojo argumento pavyzdys yra XX a. pabaigoje žinomų rusų matematikų – topologijos specialisto Anatolijaus Timofejevičiaus Fomenkos ir Glebo Vladimirovičiaus Nosovskio – pasaulio istorijos chronologijos revizijos. Autoriai XX a. paskutinius porą dešimtmečių gausiai leido savo veikalus, kuriuose kritikavo tradicinius istorijos mokslo chronologijos nustatymo metodus, ir pasiūlė savo pačių sukurtą statistinį-matematinį metodą, kurio pagrindą sudarė rankraščių datų nustatymas pagal juose užfiksuotus dangaus kūnų išsidėstymus (visų pirma analizuojant kalendorinio-astronominio pobūdžio tekstus, konkrečiai Paschalijas (bažnytinius Paschos šventės nustatymo kalendorius) ir *Almagestą*, veikalą arabų kalba, parašytą apie 140 metus, priskirtą Klaudijui Ptolemajui, kuriame surinktos to meto graikų ir Artimųjų Rytų astronominės žinios. Iki XV a. tai buvo pagrindinis astronominių žinių veikalas, perrašinėtojų nuolat perrašinėtas su įvairiais pataisymais, bet jo pirminė, originali versija nėra aiški. Dar vienas tyrimų objektas – „zodiakinės“ Egipto piramidžių freskos.

Antras metodas, nusakant bendrais bruožais, yra toks – surašyti visų esamų „metraščių“ (tarp jų ir Biblijos) įvykius, orientuojantis į pagrindinius veikėjus, jų gyvenimo įvykius, aplinkybes, išanalizuoti visus duomenis statistiškai ir nustatyti, kurių veikėjų istorijos yra tokios panašios, kad būtų galima daryti išvadą, jog kalbama apie tą patį asmenį ir tuos pačius istorinius įvykius, net jei veikėjai ir kraštai vadinti

skirtingais vardais. Viso jų sudėtingo ir milžiniško matematinio triūso išvada buvo „naujoji chronologija“, kurią Fomenko pasiūlė 1979 metais¹¹. Fomenkos¹² ir Nosovskio atveju pavyzdys yra idealus: nurodant tik apytikrų istorikų taikomų metodų tikslumą, vieną kitą klaidingą datavimą, abejones dėl kai kurių datų ir atmetus ištisus toms kruopščių šaltinių analizų, daromos toli siekiančios išvados, kad visos tos chronologijos nieko vertos ir visiškai nepatikimos. Visiškai matematiškai patikima jiems pasirodė tai, kad Biblija – tai metraštis, „iš tiesų aprašęs Viduramžių Europos ir Azijos įvykius“ (Фоменко; Носовский 1997: 256), kad Egipto piramidės statytos XI–XV a., Jėzus Kristus gimė XII a. Judėja, „Pažadėtoji žemė“, apie kurią kalbama Biblijoje, – ne dykynės Artimuosiuose Rytuose Viduržemio jūros pakrantėje, o derlingos ir „pienu bei medumi tekančios“

¹¹ Šis pavyzdys, kai gamtos, tikslųjų ar inžinerinių mokslų atstovai imasi koreguoti humanitarinius mokslus ar viešai pristatomi kaip mokslininkai *par excellence*, galintys viską paaiškinti, gana simptomiškas. Galima rasti ir daug kitų pavyzdžių, kai inžinieriai ar tikslųjų mokslų atstovai, neišmanantys humanitarinių mokslų, imasi taisyti pastarųjų „klaidas“. Dar vienas tiriamai problemai parankus pavyzdys – tai Evgenijaus Aleksandrovičiaus Gladilino, statybininko, besigiriančio keletu aukštųjų mokyklų baigimu, istorinių revizijų bandymai jo internetinėse knygos *Sugrąžinta Rusija ir Nuvainikuoti mitai* (www.rojdenierus.ru). Šiuose kūriniuose autorius, naudodamasis liaudiškomis etimologijomis ir istorinėmis fantazijomis, „sugrąžina“ Rusijai jos „istorines žemes“, tarp kurių ir daugelis Azijos, Artimųjų Rytų bei Europos žemių.

¹² Apie dvidešimt jo darbų, publikuotų tiek individualiai, tiek su kitais autoriais, išvardyta Vikipedijoje: http://ru.wikipedia.org/wiki/Фоменко,_Анатолий_Тимофеевич

žemės Turkijoje, konkrečiai – Jorose. Tai, kad Rusija iki XVII a. buvo Rusų–Ordos pasaulinė imperija (Didžioji Tartarija), apėmusi visą Euraziją, Arabiją ir dalį Amerikos. Ir tai grindžiama šiuo 1754 m. prancūzišku žemėlapiu, kuriame gana aiškiai matyti tos Tartarijos ribos – Europa, į kurią įeina ir Baltijos šalys, Skandinavija vakaruose, pietuose ir pietryčiuose – Arabija, Persija, Indija ir Kinija¹³:

¹³ Žemėlapis paimtas iš ingliškų tinklalapio, tėvo Velislavo (Aleksandro Nazarovičiaus Bychovcevo) straipsnio *Беловодье. Древняя прародина Ариев и Славян* (<http://www.orda2000.narod.ru/chrono/vedy/vedypr1.htm>), kuriame aiškinama, kad „Baltųjų Vandenų ir Šventos Rasės žemės driekėsi nuo Uralo iki Didžiojo vandenyno rytuose ir nuo Šiaurės vandenyno iki Irijaus kalnų ir Indijos. Daugelis žmonių dabar nežino, kad dar prieš kokius 250 metų visos tos teritorijos buvo Slavų Imperijos sudėtyje, vadinamos Europoje Grande Tartarie, t. y. Didžioji Tartarija“ («Территория Беловодья и земли Свята Расы простиралась от Урала до Великого океана на Востоке и от Северного океана до Ирийских гор и

Fomenko, tarp kita ko, galima suprasti matematiniu požiūriu – daugybę mokslinių darbų publikavęs topologijos problemomis, nejučia topologiją ėmė ir pritaikė istorijai, pamėgino sutalpinti ištisus istorijos tūkstantmečius į vieną nedidelę atkarpą, sumaudamas skirtingus istorinius įvykius, vietas ir asmenis vienus ant kitų. Mokslinės fantastikos mėgėjams jo kūriniai – tikras pasigardžiavimas. 2008 metais *Godland Pictures* pristatė dvylikos serijų filmų ciklą, kurį autoriai priskyrė „mokslo populiarinimo“ filmų kategorijai: *Istorija: mokslas ar prasimanymas?* Pagal „Fomenkos–Nosovskio naujosios chronologijos“ *medžiagą* (*История: наука или вымысел?* По материалам «Новой Хронологии Фоменко–Носовского»)¹⁴.

Индии. Многие люди сейчас не знают, что еще каких-то 250 лет назад все эти территории были в составе Славянской Державы, называемой в Европе – Grande Tartarie, т. е. Великая Тартария»). Šiuo atveju akivaizdu, kad „arėtitas“ gana apribotas, Europos nebesigviešiama.

¹⁴ Režisavo Julija Korobko (Юлия Коробко), Natalija Isakova (Наталья Исакова), Ivanas

Rusijos mokslų akademija netruko paskelbti ir ne kartą vėliau skelbė šias teorijas pseudomokslu (Кругляков 2007: 102–111). Vienas iš tokių pasmerkimo atvejų buvo 1998 metais Rusijos mokslų akademijos Istorijos skyriaus biuro posėdyje vykęs Fomenkos darbų svarstymas¹⁵. Posėdyje dalyvavę istorikai gana aiškiai formulavo Fomenkos pseudomokslinį santykį su šaltiniais. Pavyzdžiui, dr. V. Kozlovas (istorinių dokumentų klastočių specialistas, jo pagrindinis veikalas, apie kurį bus kalbama toliau, bus svarbus mūsų tyrimui) pažymėjo, kad, aiškindamasis „Radvilų metraščių“, Fomenko nepateikia jokie konkretaus ir patikimo fakto, išskyrus tai, kad toks metraštis egzistavo, o paskui aiškina daugybę kažkokių detektyvinių istorijų, klastojimų, slėpimo ir pan. „faktų“. Ir, nepaisydamas to, kad ir be šio metraščio yra pakankamai daug kitų dokumentinių šaltinių, daro išvadą, kad svarbiausias Rusijos Viduramžių istorijos šaltinis yra suklastotas... Toliau dr. Kozlovas pateikia diagnozę: „ATF [Anatolijaus Timofejevičiaus Fomenkos] knygos iš tiesų – milžiniška ir verta pagarbos klastotė, t. y. sąmoningas padirbinys „istorinio veikalo forma“. O jeigu taip, tai naudinga prisiminti dvi istorinių šaltinių klastojimo formules, apie kurias ne kartą teko rašyti. Padirbinio tikslo siekio formulė: padirbinio autorius (iniciatorius) +

padirbinys (*изделие-подлог*) = padirbinio tikslai („interesas“), kalba apie tai, kad nėra padirbinio, kuris nesiektų kokio nors apibrėžto tikslo. Padirbinio fazių formulė: padirbinio idėjos atsiradimas (inicijavimas) + padirbinio padirbinimas + padirbinio legalizavimas = padirbinio buvimas, atskleidžia klastojimo kaip tikslo pasiekimo etapą – jo įskiepijamą į visuomenės sąmonę. „Tik, ieškodamas atsakymo, koks buvo Fomenkos tikslas, Kozlovas į jį aiškiai taip ir neatsako, nors ir išvardija keletą galimybių, tarp kurių ir galimas pamišimas, ir troškimas tapti įžymybe, ir paprasta aistra, ir siekis diskredituoti sovietinę istoriografiją, kurias visas laiko nepakankamomis. Galbūt problema ta, kad, kaip minėjau, kartais gamtos ir tikslųjų mokslų atstovai pernelyg suabsoliutina saviems mokslams taikomus metodus, ir, niekindami humanitarinius, visiškai ignoruoja tai, kas šiose srityse yra pasiekta, bei, skatinami individualaus pažinimo troškimo, ima fantazuoti¹⁶.

Mазера (Иван Мазера). Visų serijų aprašymas prieinamas internete: <http://market.cm.ru/default.asp?trID=2372>

¹⁵ Įdomus Fomenkos doktrinų svarstymo, vykusio 1998 metais Rusijos mokslų akademijos Istorijos skyriuje, protokolas pateiktas internete: *Мифы и реальность в истории. Протокол № 4 от 22 апреля 1998 г. заседания Бюро Отделения истории РАН* (<http://hbar.phys.msu.ru/gorm/fomenko/protocol.htm>).

¹⁶ Beje, įvairūs straipsniai, kritiškai analizuojantys Fomenkos darbus, pateikti Maskvos valstybinio M. V. Lomonosovo universiteto Istorijos fakulteto interneto tinklalapio specialioje rubrikoje *О «глобальной хронологии» А. Т. Фоменко* (http://www.hist.msu.ru/Science/DISKUS/FOMENKO/Hronol_f.htm). Vienas iš straipsnių, „Когда Литва летает или почему история не прирастает трудами А. Т. Фоменко“, parašytas istoriko A. L. Ропомаріово (Пономарев 1996). Su Lietuva straipsnis neturi nieko bendra, pavadinime Lietuvos vardas atsirado kaip ironiška detalė, pasiskolinta iš rusų rašytojo A. N. Ostrovskio teksto „Audra“, kur yra toks absurdiškas dialogas: – Что ж это такое Литва? / – Так она Литва и есть. / – А говорят, братец ты мой, / она на нас с неба упала (– Kas ta Lietuva? / – Tai ji Lietuva ir yra. / – O sako, brolau tu mano, / kad ji mums iš dangaus nukrito).

Tačiau, be tokių galimų individualių psichologistinių aiškinimų, manau, objektyvesnę atsakymą galėtų pasufleruoti to paties Kozlovo puikus kitos klastotės, gerokai aktualesnės mūsų tyrimui, demaskavimas.

„Veleso knyga“ ir „Slaviškos Vedos“

Knygos *Обманутая, но торжествующая Клио (Подлоги письменных источников по российской истории в XX веке)* (*Argauta, bet triumfuojanti Klio (Rusijos istorijos rašytinių šaltinių padirbiniai XX amžiuje)*) septintame skyriuje, pavadintame «Дощечки Изенбека», или Умершая «Жар-птица» („Izenbeko lentelės“, arba mirusi „Ugnies paukštė“), Kozlovas analizuoja vieno iš Rodnoverijos šventųjų tekstų – „Veleso knygos“ – istoriją (Kozlov 2001). Tiesa, autorius savo analizę baigia darydamas pernelyg skubotai optimistinę išvadą, esą ši knyga yra taip aiškiai įrodytas falsifikatas, kad jau lyg ir tapo „istorija“. Gal ši knyga ir tampa istorija, tik kita prasme. Ji, kaip ir Fomenkos bei Nosovskio triūsas, tebeturi gerbėjų, ir gal jų net daugėja, kai tokie didūs istorijos klastotojai, kaip pasakytų Kozlovas, niekuo nenusileidžiantys Fomenkai, gal net pranokstantys jį savo fantazija, suteikė jai naują kvėpavimą.

„Veleso knyga“ – tai rinkinys tekstų, neva rašytų IX a. kažkokia nežinoma senąja slavų kalba, tarp kurių yra ir istorinių pasakojimų apie senųjų slavų istoriją laikotarpiu nuo maždaug VII a. pr. Kr. iki IX a., kuriuos Rusijos emigrantas J. P. Miroljubovas, gyvenęs Briuselyje, ėmė skelbti San Franciske 1953 metais tik nedidelei emigrantų saujelei žinomame žurnale „*Žarptica*“. Vienas iš šio žurnalo redaktorių, atsakingas už šias publikacijas, buvo asiro-

logas A. A. Kuras. Miroljubovo aiškinimu, 1919 metais pulkininkas (buvęs dailininkas ir archeologas) F. A. Izenbekas pateko kartu su savo būriu į vieną apiplėštą sodybą, kuri buvo kažkur „Kursko ar Orlovo kryptimi“, priklausiusią kažkokiai kunigaikščių šeimai (lyg Zadonskių, lyg Donskių ar Doncovų, o gal ir Kurakinų), ir ten rado išmėtytas kažkokias lenteles su kažkokiais užrašais. Izenbekas tas lenteles pasiėmė. Paskui jas atsigabeno į Briuselį, o ten jas pamatė Miroljubovas, ir 15 metų Izenbeko namuose jis tas lenteles esą tyrė, dėliodamas tą „archajišką tekstą“ ir, jo žodžiais tariant, iki 1941 metų tas lenteles persirašė (lyg darė kopijas, kurių pavyzdžiai būna pateikiami įvairiuose leidimuose¹⁷). Kai Izenbekas mirė, ir lentelės dingo¹⁸. Čia nėra prasmės perpasakoti Kozlovo tyrimo, kuriame jis atskleidžia kelis dešimtmečius trukusius kai kurių pačios Sovietų Sąjungos veikėjų (pirmiausia S. Lesnovo) bandymus šiuos tekstus pristumti kaip autentiškus, sovietinėje akademinėje spaudoje vykusių nedidelę diskusiją, kurios metu šie „atradimai“, nors ir nebuvo galutinai diskredituoti, bet entuziazmas buvo ganėtinai prislopintas. Tačiau sugriuvus Sovietų Sąjungai šių lentelių autentiškumo šalininkai puolė iš naujo visomis savo pajėgomis, visiškai ignoruoda-

¹⁷ Kol kas nežinia, koku būdu, bet tų lentelių atvaizdai (fotografijos) kažkaip pasiekė SSRS Mokslų akademijos Rusų kalbos institutą, ir istorinės paleografijos ir ankstyvųjų senovinės rusų rankraščių fonetikos ekspertė filologijos mokslų kandidatė Lidija Petrovna Žukovskaja 1959 metais paskelbė išvadą, kad iš fotografijų nustatyti pačių lentelių autentiškumo neįmanoma, bet galima pasakyti, kad atvaizdai jose – piešiniai, o turinys ir kalba – aiškiai falsifikatas (Жуковская 1960: 141–144).

¹⁸ Istorija perpasakota pagal Kozlovo knygą.

mi nuomonę autoritetingų mokslininkų, iš kurių išsamiausi ir labiausiai argumentuoti buvo Olego Viktorovičiaus Tvorogovo tyrimai (Творогов 1986; Творогов 1988: 144–195; Творогов 1990: 170–254), juos diskredituoti. Tvorogovas, remdamasis lingvistikos mokslu, slavų kalbų istorija, įrodė, kad kalba, kuria surašyti tekstai, neatitinka jokių lingvistinių slavų kalbų istorijos dėsnių kriterijų, ji yra pseudoarchajinis įvairių dabar esamų slavų kalbų žodžių kratinytis su nemokiškais rusiškų žodžių archaizavimais. Taigi, nepaisant šios kritikos, turėjusios palaidoti bet kokias viltis atgavinti šią knygą, ją propaguoti ėmėsi nauji jos autentiškumo entuziastai, tarp kurių svarbiausią vaidmenį šiuo atveju suvaidino Aleksandras Igorevičius Asovas. Pirmiausia jis įdėjo (1992 m.) tik dalį „Izenbeko lentelių“ turinio į knygą, pavadintą «Влесова книга»¹⁹, vėlesnėse redakcijose jas pildė ir koregavo vertimus²⁰.

Toliau pateikiamas „Veselo knygos“ teksto fragmentas²¹.

¹⁹ Knyga leista įvairiais variantais, įvairiais leidimais, ne tik Asovo. Bet Asovo leidimai reikšmingiausi jos recepcijai Sandraugos šalyse. Iš įvairių redakcijų (priskaičiuojama 19) svarbiausiomis laikomos šios: *Русские Веды. Песни птицы Гамаюн. Велесова книга*, 1992; *Велесова книга*, 1994; *Свято-Русские веды*, 2007.

²⁰ Remiantis, matyt, trimis pagrindinėmis šaltinių versijomis (jos tarpusavyje skiriasi, jas aštuntajame XX a. dešimtmetyje surinko Skripkinas): J. P. Miroljubovo mašinėle rašyti „rankraščiai“, publikacijos žurnale «Жар-птица» ir S. Lesnovo leista knyga «Влесова книга».

²¹ Iš knygos *Свято-Русские веды. Книга Велеса* anotacijos: „Veselo knyga“ – šventas slavų raštas. Buvo įrėžta IX m. e. a. ant beržinių lentelių žупню (волхвом) Jagailos Gano (Ягайлой Ганом). Jose sakmės apie slavų

II * «ZE VS TAPETE,
 ПЕРВІЕ — ПРІП'ЛНБУ ПДКЛДННПФЕТЕІ»
 ZE TXXMB,
 ПП ТДМУ БЕЛІКУ ЗЛНБУ ПБНПФЕХДМБ,
 ХБНЛІХДМБ П ЗБНПД'ІН — ДІДН ПДЖІП,
 ПКД ЖДЕТЕ НЖ.
 ZE ПДДВ ПДЖБЗКУ ПНФБЛБНІКБ
 П БЗЖЗКУ ПДВ — ЗТУДАПБ БЕФЕНБ,
 ПКД БДТЕФЕ БД ЛЕТЕБ ДД КРЖІНЕ ЗБН,
 П ББ ЖІМЕ ПІКДЛБЖЕ НЕ БЗМЕРЗЕ,
 П ТДП БДДБ ЖІБЖПЧЕ ПІПФЧЕ!
 ЖІБІХДМЗП, ДДКДНЕ НЕ ПРІДБХДМБ,
 ПКДЖДЕ ЗБЕ КД НЕМУ УРЖДЕХДМБ
 ДД ЛУЧЕ П'ДІПЕХБ ПІПІПІЕХБ!

Akivaizdu, kad tekstas parašytas negrabiai imituojant ir jungiant kirilikos elementus su kai kuriais devanagari (kartu su viršutiniu brūkšniu, ant kurio sukabintos raidės) rašto, kuriuo parašytos sanskritiškos Vedos, elementais.

O štai čia, palyginimui, „originalo“ dalis inglingų „Slavų Vėdų“, neva parašytų runų raštais (*Славяно-Арийские Веды* 2001: 3):

ПІГДЗОПФІДЗІННПФІТІ
 ДІГДПІПІПІПІПІПІПІПІ
 ПІПІПІПІПІПІПІПІПІ
 ПІПІПІПІПІПІПІПІПІ
 ПІПІПІПІПІПІПІПІПІ
 ПІПІПІПІПІПІПІПІПІ
 ПІПІПІПІПІПІПІПІПІ
 ПІПІПІПІПІПІПІПІПІ

Čia runos, kaip ir devanagari, sukabintos ant horizontalaus brūkšnio (ir yra daugybė ženklų, imituojančių devanagari), pajvairinus jas dar kai kuriais kitokiais žen-

prosenius ir dievus, pasakojama apie slavų ir daugelio kitų Eurazijos tautų istoriją nuo protėvių iki IX m. e. amžiaus“ (p. 1).

klais, taip pat svastika. Plika akimi matyti, kad tai šiurkšti klastotė. Tuo labiau kad ir šiuo atveju, pagal nusistovėjusią klastočių tradiciją, pirminės lentelės (šiuo atveju neva aukso plokštės, kuriose buvo įrėžti ar iškalti šie rašmenys), yra dingusios ar paslėptos taip, kad niekas jų nerastų, kažkur Rumunijos muziejuose. Šias „Vedas“ jau gerą dešimtmetį leidžia „Senovės Rusijos pravoslavų sentikių-inglingų bažnyčia“, nors 2001 metų leidime teigiama, kad tai jau dešimtas Bažnyčios leidimas. Pati ši Bažnyčia, kaip ji save vadina, susikūrė Omske bent jau XX a. dešimtojo dešimtmečio pradžioje ir buvo užregistruota 1992 metais. Visas jos egzistavimas ir doktrina remiasi Aleksandro Jurjevičiaus Chinevičiaus²² (Pater Dij, Kapen-Ingling, Kolovrat) veikla. Dar iki savo bažnyčios organizavimo jis buvo žinomas kaip ezoterikas, masinių gydymo seansų vedėjas, 1990 metais buvo surengęs keletą ekspedicijų į Omsko srities Muromco rajono „anomalinę zoną“ tirti ryšių su NSO, 1991 metais dalyvavo organizuojant konferenciją „Slaptas žinojimas“, buvo Paranormalių reiškinių studijų ir tyrimų centro „Dživa“ direktorius. 1993 metais atidarė dvi „dvasines seminarijas“ ir „sekmadieninę mokyklą“²³.

Akivaizdu, kad jis tęsia „Veleso knygos“ tradiciją. Ir, ko gero, įkandin šiai Chinevičiaus idėjai apie slaviškas Vedas Asovas tais pačiais metais (2001) savo papildytus

ir pakoreguotus „Veleso knygos“ leidimus jau ėmė priskirti „Slavų vedoms“.

Buvo siūlyta įvairių „Veleso knygos“ autorystės versijų, darant prielaidą, kad jos galėjo būti parašytos XIX a., galbūt žinomo kito falsifikatoriaus Sulakadzevo, bet Kozlovas, remdamasis savo falsifikavimo teorija, visiškai pagrįstai mano, kad greičiausiai falsifikatorius buvo pats Miroljubovas, kurio visa gyvenimo veikla, visi jo veikalai apie slavų istoriją buvo lyg kova su sovietine sistema ir komunizmu, ieškant „dvasinės kibirkšties“ krikščionybėje, „senesnėje už istorinę krikščionybę“. Iki 1953 metų savo publikacijose jis vis pateikdavo kažkokios bobulės Varvaros ir kitų kažkokio Ukrainos gūdžios provincijos kaimo senolių pasakojimų, kuriuose jie neva aiškino jam, kad anksčiau, gilioje senovėje, jie buvo raštingi, rašė kitu raštu, ir Miroljubovas vis pasvajodavo, kad gal ateis laikas, ir tokie tekstai bus surasti. Galų gale jis ėmė siųsti Kurui verstus „Izenbeko lentelių“ nuorašus²⁴. Pasvajojimai apie ateityje atrasimus įrašus ir vėlesni aiškinimai, kad jis iki 1941 metų pas Izenbekovą kopijavo tas lenteles, leidžia būtent Miroljubovą laikyti šių tekstų autoriumi.

Vis dėlto, net ir tarus, kad pagrindinis Miroljubovo tikslas buvo kovoti su sovietais, tai nepaaiškina troškimo rasti senovinę slavų istoriją, senesnę už žinomą. Didesniuose veikaluose (*Rigveda ir pagonybė* (užbaigta 1952 m.), *Rusų pagoniškas folkloras. Buities ir papročių metmenys* (užbaigta 1953 m.), *Rusų krikščioniškas folkloras. Stačiatikių legendos* (užbaigta 1954 m. rugpjūtį), *Rusų (pycov) priešistorės medžiaga* (1967 m.), *Slavų-rusų folkloras* (septintojo

²² 2010 metais tinklalapyje *Слава России* pagal balsavimą jis užėmė „garbingą“ trečiąją vietą (antroje vietoje Stalinas, pirmoje – buvęs Rygos OMONO, dalyvavusio Medininkų žudynėse, vadas Česlavas Gennadjavičius Mlynnikas (<http://nameofrussia.org/rating/glory/>) (žiūrėta 2010 m. 12 mėn.)).

²³ http://ru.wikipedia.org/wiki/Хиневич,_Александр_Юрьевич

²⁴ Pagal Kozlovo knygą.

dešimtmečio pabaiga) ir straipsniuose jis, kaip teigia Kozlovas, plėtojo labai specifinę slavų istorijos versiją:

Bet prieš bandydami ją apibūdinti, turėtume pažymėti, kad autoriui būdingas ne šiaip diletantizmas, bet principinis diletantizmas – sąmoningas ignoravimas visų mokslo surinktų žinių. Priešingai netgi absoliučiai patikimiems istoriniams faktams, Miroljubovas sukūrė nuosavą fantastinį slavų etnogenezės ir istorijos paveikslą. Jo paties žodžiais, sakysime, jis nusprendė „pasukti visą istoriją“. Su cinišku lengvumu ir pasitikėjimu savimi Miroljubovas nutapė naują Rusijos istorinio proceso paveikslą.

Miroljubovas savo išrastą „slavų-rosų“ (*славяно-росов*) tautą daro „seniausiais žmonėmis Žemėje“. Jų protėvynę jis aptinka regione tarp Šumerio, Irano ir Šiaurės Indijos. Iš čia maždaug trys tūkstančiai metų prieš naująją erą „slavai-rosai“ pajudėjo, užėmė dabartinio Irano teritoriją, o paskui „puolė raiti Tarpupio despotijas ir jas sutriuškino, užėmė Siriją ir Palestiną ir įsiveržė į Egiptą“. Apie VIII a. pr. m. e., pagal Miroljubovo koncepciją, „slavai-rosai“ jau įsiveržė į Europą, žygiuodami kažkodėl asirų kariuomenės avangarde, ir užgrobė „žemes, kurios jiems patiko“.

Tapatindamas senuosius „slavus-rosus“ su senovės indais, Miroljubovas rašo, kad pirmųjų religija buvo vedizmas. Jis ilgą laiką išliko dėl ypatingo rašto, panašaus į sanskritišką. Tačiau laikui bėgant slavų žyniai „sušiuurkštėjo, užmiršo vedų kalbą“, ir „greitai jau buvo neįmanoma užrašyti sanskritiškai to, kas buvo pasakyta slaviškai“. Naujoji „slavų-rosų“ religija buvo pranašesnė už krikščionybę, paskui daug kur pasirodė į ją panašių sąskambių, ideologiškai „sutapo“ su krikščionišku mokymu (Kozlov 2001: 132–133).²⁵

Taip pat būtent Miroljubovas „nukalė“ ir kai kuriuos terminus, kuriuos ypač eksploatuoja kaip savo doktrinų pagrindą, stuburą, rodnoverai – *Явь, Правь, Навь*. Šie terminai visiškai neišverčiami, bet rodnoverų aiškinami, kaip reiškiantys tris realybės dimensijas.

Neorasistinės fantazijos

Tarp gausybės keisčiausių mokymų, kur Chinevičius ir Trechlebovas, atrodo, eina varžybų, kas prigalvos dar neįtikėtinesnių, prasilenkiančių su logika ir visais žinomais mokslais fantazijų, analizuojant savo pačių ir / ar Miroljubovo sugalvotų kalbų žodžius ir struktūras, kalbant apie naujos tapatybės konstravimus yra svarbūs drastiški ir chamiški rasistiniai – antisemitiniai Trechlebovo aiškinimai, iki kurių net Hitleriui labai toli. Palyginus su Trechlebovu, pastarasis atrodo visiškai be fantazijos:

Žmonės – tai dievų pagimdytos būtybės. Pavyzdžiui, Rasos atstovai – Peruno vaikai, Dažbogo vaikaičiai, Svarogo provaikaičiai, Vyšnejaus (Aukščiausiojo Dievo) proprovaikaičiai, tai yra jie pagimdyti dievų ir yra jų vaikai. Bet šalia dievų pagimdytų būtybių kosmose yra ir dievų sukurtų būtybių, t. y. sutvėrimai (padarai) (*творы*). Pavyzdžiui, judėjai teigia, kad jie kilo iš sukurtų būtybių sutvėrimų (padarų): Adomo (kuris dirbtiniu būdu buvo sukurtas judėjų dieviūkščio Savafo-Jehovos-Jahvės iš dulkių) ir Ievos (sukurtos iš Adomo šonkaulio, t. y. ji yra jo klonas). Sutvėrimai (padarai) skirtingai nuo dievų pagimdytųjų, nepajėgūs persikūnyti (reinkarnuotis), neturi sąžinės (sąžinios su savo gimine²⁶), negali išauginti sielos

²⁵ Cituota pagal turimą elektroninį Word dokumente esantį knygos tekstą, kuriame puslapių numeracija (p. 132–133) neatitinka spausdintos knygos numeracijos).

²⁶ Originale «совести (совместной вести со своим родом)».

(*Дивье тело*), įgyti šviesos kūno – laukymės (*полевую*) gyvenimo formos (*Светье тело*) ir tapti Asmenybe. Dievų pagimdytos būtybės yra dievų vaikai ir garbina savo dievus kaip savo gimdytojus. Sutvėrimai (padarai) yra savo Kūrėjo vergai ir lenkiasi jam bei pataikauja iš baimės būti nubauti. Tai kosminiai parazitai, nes geba egzistuoti tik parazitaudami ant planetos ir žmonijos kūno (Трехлебов 2004: 11).

Šias ir kitas panašias idėjas Trechlebovas plėtoja gausiose savo videopaskaitose, kurių pilna interneto svetainėje *You Tube*. Ir atgarsių jos susilaukia ne tik Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje, bet ir Lenkijoje bei Lietuvoje. Pavyzdžiui, viename okultistiniame lenkiškame forume, kuriame buvo pateikti keli Trechlebovo *You Tube* įdėti mokymai su vertimu į lenkų kalbą, forumo dalyviai, nors vienas kitą ir šiek tiek įspėdami būti atsargiems, gana teigiamai vertina jo teorijas, kaip „pozityviai rezonuojančias mano viduje“²⁷. Nors yra pateikiama kritiškų nuorodų²⁸, svarstomos įvairios Chinevičiaus ir Trechlebovo doktrinos, ieškant, koks jų tarpusavio santykis, akcentuojant rasizmą ir antisemitizmą, tik nesvarstant viso doktrinų absurdiškumo.

²⁷ „... Generalnie sprawy o ktorych mowi Treh-lebov tj. tradycja, kultura, zwiazki, wycho-wanie – zauwazyłem, ze bardzo pozytywnie rezonuja z moim wew“ (... samprotavimas asmens, pasivadinusio *yaphoto* (<http://davidicke.pl/forum/trehlebov-nieludzie-pl-t2826.html>)). Žr. *David Icke forum* (<http://davidicke.pl/index.php>). Tai vienas iš okultistinių- ezoterinių njuicidžinių forumų.

²⁸ Pavyzdžiui, *Бывший родновер рассказывает о неоязычестве. Узнай* (<http://rutube.ru/tracks/2424061.html?v=c52b8553ae7a0a94e14fa2809fe12bbb>).

Rodnoverų pėdsakai Lietuvoje

Lietuvoje nuorodos į Trechlebovo video-puikuojausi vieno judėjimo, pasivadinusio „Visuomenės saugumo koncepcija“, oficialiame tinklalapyje²⁹. Šis judėjimas taip pat susiformavo Rusijoje ir vadinasi *Концепция Общественной Безопасности* (sutrumpintai KOB)³⁰. Kaip aiškinama pagrindiniame informaciniame KOB tinklalapyje (sutvarkytame pagal Vikipedijos modelį)³¹, „Visuomenės saugumo koncepcija tos darbų būklės, kurios ji dabar (2004 m.) yra, buvo išplėtota, pradedant 1987 metais, visuomeninės iniciatyvinės grupės, pasirinkusios pavadinimą «Внутренний Предиктор СССР» (ВП СССР)» (*Vidinis SSSR prediktorius*). Nuo to laiko SSSR kaip valstybė išnyko, bet visuomeninės iniciatyvos veikla tęsiasi ankstesniu pavadinimu ne tik todėl, kad jis jau tapo firminiu ženklu, bet ir todėl, kad mes nepripažįstame (teisine prasme) SSSR likvidavimo, vykdant „pasaulinės uždangos“ («*мировой закулисы*»), masonų ložių, ČŽV ir JAV Nacionalinio saugumo tarnybos direktyvas“.

KOB atstovai ir šalininkai svarsto pačias įvairiausias politines, ekonomines, sporto, sveiko gyvenimo būdo, kultūros problemas, bandydami formuluoti esamai politinei ekonominei „laukinio kapitalizmo“ ar „rinkos ekonomikai“ alternatyvią sistemą,

²⁹ http://visuomenessaugumas.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=109%3Adiev-pamokos&catid=58%3Aav-trechlebovo-paskaitos&Itemid=30&lang=LT&cal_offset=-4p

³⁰ Oficialus tinklalapis <http://vodaspb.ru/russian/indexrus.html>

³¹ http://kob-inform.ru/O_Концепции_общественной_безопасности_вкратце

plėtodami įvairias fantastines senovinių civilizacijų istorijos vizijas, alternatyvias krikščionybei monoteistinio dvasingumo koncepcijas (kritikuodami „biblinę“ viziją kaip įverginančią). Bendrai kalbant, tai visuomeninis judėjimas, kuriame kritikuojamos dabar dominuojančios pasaulyje politinės ir ekonominės sistemos, pirmiausia kapitalizmas, ieškoma valdančiųjų sluoksnių sąmokslų žmonijai pavergti, ieškoma išeities fantazijos sukonstruotose praeities santvarkose, nacionalinėse alternatyviuose istorijose, plėtojamos įvairios pseudofilosofinės ir pseudomokslinės teorijos apie biosferas, ekologiją, ekonomiką, istoriją, religiją ir visas kitas įmanomas globalias problemas³²:

Visuomeninio saugumo koncepcija – tai sistema pažiūrų į pasaulio santvarką. Ji turi savo terminų aparatą (pastovius žodžių darinius), filosofinį pagrindą. Visuomeninio saugumo koncepcija, tirdama biosferos ir žmonijos, globalaus istorinio proceso, ekonomikos, filosofijos, sociologijos ir daugelio kitų mokslų evoliuciją, pasitelkusi valdymo teoriją pasiekia vykstančių šiuolaikiniame pasaulyje procesų, globalios sisteminės Žemės planetos ištakų, supratimą ir rodo kelius išvesti Rusiją ir visą žmoniją (taip pat kiekvieną asmenį) į harmoningo nekrizinio vystymosi, dermės su gamtos dėsniais (visatos, biosferos ir t. t.) kelią.

Pagrindiniai darbai apie KOB buvo parašyti autorių kolektyvo, prisiėmusio kolek-

tyvinį pseudonimą VP SSSR (Vidinis Prediktorius, matematinis terminas, reiškiantis predikatą), pradėjusio savo veiklą praėjusio šimtmečio devintajame–dešimtajame dešimtmetyje.³³

Lietuviškame KOB tinklalapyje *Visuomenės saugumo koncepcija* pateikiama informacija iš dalies versta iš rusų į lietuvių kalbą, nors yra ir lietuviškas forumas. Be abejo, čia sąsajos su SSSR nutylimos, ignoruojamos. Įkelta pagrindinių lektorių video- ir kitokių paskaitų medžiaga, taip pat kažkodėl ir Trechlebovo, kuris pristatomas taip: „Kubanės kazokų armijos esaušas, atamano patarėjas dvasinio-moralinio paveldo ir gimininių tradicijų klausimais. Tarptautinės ekologijos mokslų žmogaus ir gamtos saugumo akademijos narys korespondentas (Член-корреспондент Международной Академии наук экологии безопасности человека и природы (МА-НЭП)). Ekonomikos ir ryšių su visuomene instituto mokslinio-metodologinio centro ekspertas.“³⁴

Aišku, kad visi šie neva akademiniai titulai turi sudaryti įspūdį, jog kalbama apie rimtą, akademinėje bendruomenėje pripažintą mokslinę nuomonę, kurios kelias į legalizaciją tokiu būdu turėtų būti gerokai palengvintas. Taigi susiduriame su keistu reiškiniu: veikėjai, kaip antai Trechlebovas, Strižakas, Zadornovas, kurie geriausiu atveju tėra rašytojai ir režisieriai, paskleidžia nepasitikėjimą akademinė istorija, jų vadinama „tradicine“, o vietoje jos iškelia „senovines sakmes“, kurių didžiąją dalį sukūrė arba patys, arba kiti tokie pat

³² Žr. šio judėjimo tinklalapius: *Мера: Форум сторонников КОБ* (<http://m3ra.ru/>); (http://kob-inform.ru/ Главная_страница); pagrindinio dabartinio jų „pirmininko“ generolo Konstantino Palvovičiaus Petrovo paskaitas ([http://pravdu.ru/lessons/ petrov/](http://pravdu.ru/lessons/petrov/)), jo videopaskaitas (<http://video.google.com/videoplay?docid=-6946597318265455816#>).

³³ <http://kob.su/content/что-такое-коб>

³⁴ http://visuomenessaugumas.eu/index.php?option=com_content&view=section&id=5&Itemid=30&lang=LT

fantastikos kūrėjai, ir visa tai pateikia kaip mokslinę ekspertizę, tikrąją (mokslinę) istoriją.

Nors pačiame KOB sumanyme galima rasti pozityvių dalykų – pirmiausia žmonių skatinimas gilintis į pasaulinių ekonominių ir politinių procesų mechanizmus ir juos kritiškai vertinti, alternatyvaus mąstymo, požiūrių plėtotė, kuri gali padėti atsispirti įvairioms ideologinėms propagandoms, tačiau nerimą kelia tie bruožai, kuriuos vadinu „istoriniu nihilizmu“ ir „moksline fantastika“, į kurias įtraukiamos ir pasaulinio žydų, masonų sąmokslų koncepcijos, dažniausiai argumentuojant analfabetiško lygio „žiniomis“ apie Bibliją, judaizmą, krikščionybę ir daugelį kitų religijų ir kultūrų, arba paprasčiausiai viskam ir visiems, kas nepatinka, priskiriant masonų, žydų ar satanistų etiketes, lyg šios etiketės jau būtų įrodymas kažko nepriimtino ir smerktino.

Analogiškas KOB'ui idėjas alternatyvioje lietuviškoje televizijoje („Pūkas“), įsikūrusioje Kaune, laidoje „Kitokia Lietuva“, 2010 m. birželio 29 d. plėtojo 2008 metais į Seimą su Tautos prisikėlimo partija balotiravęsis „inžinierius mechanikas, globalizacijos procesų tyrinėtojas“ (taip pristatytas laidoje) Valentinas Grumbinas³⁵ (laidos vedėja Giedrė Gorienė, Sandraugos „Kitokia Lietuva“ signatarė, visu savo stiliumi suteikia laidai lengvo sarkazmo toną, primenantį LNK „Dviračio Žynias“ ir „blondinių dialogus“, populiarus prieš porą metų; savo pirmą klausimą ji formuluoja taip: „Galbūt pradėsiu nuo tokio <...> gal...

nešabloniško, bet... gal jau visiems atsibodusio, bet iš tiesų esminio ir labai svarbaus klausimo apie valstybės valdymo formą: kalbama, kad Lietuva yra demokratinė valstybė, kalbama, reiškia [vadinasi], apie demokratinės Europos, pasaulio valstybes, ar ne?, <...> tačiau iš tiesų kas gi yra šita demokratija?“).

Paviršutiniškai klausantis, lyg sklandžiai ir gana pagrįstai, argumentuotai, nors ir labai supaprastintai kritikuojama, analizuojama globali politinė ekonominė sistema, tačiau visa ši sistema (kuri, anot pašnekovo, remiasi kreditu už palūkanas skolinimu) aiškinama savo paties išgalvota Biblijos eilute (jo teigimu, iš Pakartoto Įstatymo knygos), kurioje neva sakoma, „jeigu tu skolinsi daugeliui tautų, tu valdysi visas tautas, o tavęs nevaldys nieks“³⁶, tai aiškinama kaip valdančiųjų ideologija. Ir toliau pokalbyje ši mintis vis prisimenama su tam tikra doze kritikos, nukreiptos į tuos, kuriems Biblija yra Šventasis Raštas, kurie nurodomi kaip „globalistai nedori“, ir priešinant jiems Vedas. Kokios konkrečiai Vedos turimos omenyje, sunku pasakyti (ir galima įtarti, kad pašnekovas indiškų

³⁵ <http://www.pukas.lt/pukas-tv/laidos/521-kitokia-lietuva-20100629.html> ; <http://www.sarmatas.lt/07/lietuvos-keliai-pokalbis-su-valentinu-grumbinu-video/comment-page-1/#comments>

³⁶ Žr. 14:30 pokalbio minutę.

Vedų neskaitė, lygiai kaip ir Biblijos, ir Vedomis vadina bet kokį niekalą, kurio moko šiandien Vedų vardu visi, kas tik nori, nes dauguma žmonių nežino, kas tai yra, ir net akyse jų nėra matę³⁷. Grįžtant prie Grumbino atsakymo matyti, kad, tik paminėjus Vedas, iškart peršokama (17 minutė) prie chronologijos problemos:

Kitas ginklas yra chronologinis. Tai kai būna iškraipomi visokie istoriniai faktai. Reik suprasti, kad jeigu buvo kažkoks istorinis įvykis, – nu [na] va štai, matote, ranka? – penki pirštai [pakelia ir parodo plaštaką]. Ją galima matyt taip [rodo vertikaliai nykščiu į viršų], galima matyt taip [rodo horizontaliai], galima matyt taip [rodo apverstą, nykščiu į apačią] – kaip pateiksi. Tai su istorija yra tas pats, su ta chronologija, vadinkim. <...> Nu [na], jeigu būtų tikra chronologija, gal būtų mažiau sumaišyta biški [truputį], kaip ta istorija pateikiama... ir tada prasideda interpretacijos įvairiausios. Kaip tas įvykis su Brunonu...

Toliau Grumbinas pateikia savo Bruno nužudymo versiją, pagal kurią nebuvo čia ko tiems „brunonams“ lįsti. O paskui, esą, „lindo kitas, antras, dešimtas“, ir „turime tai, ką turime: „žmogus žmogui jau nebe žmogus, o vilkas. Šeimos – seneliai sau, tėvai sau, vaikai sau, tuo tarpu [o] kai anksčiau gyvendavo vienuose namuose kelios kartos. Tai jeigu tėvai dirbdavo, seneliai perduodavo savo patirtį vaikams. Ir ne tik patirtį, bet ir žinias, ir visą gyvenimo supratimą, pasaulėžiūrą perduodavo.

³⁷ Lietuviškai, pavyzdžiui, nėra išleista nė viena Vedų knyga, o *Bhagavadgita*, kurią krišnaistai pateikia kaip Vedas, yra ne Vedų, o Mahabharatos dalis, ir jas vėdiškos tradicijos tekstu laiko tik dalis induistų, tie, kurie save priskiria prie vaišnavų.

Ir, žiūrėkit, per dvidešimt metų viskas pasikeitė. Ir prieš mus buvo panaudotas trečias ginklas – pagal galingumą jis gal yra vidurkis – technologijos. Į jas įeina viskas: žiniasklaida, televizija, te... radijas, reklamos – nu [na] viskas, viskas, reiškia [vadinasi], panaudojama smegenų pudrinimui“ (17–19 minutės).

Akivaizdu, kad Grumbinas kartoja visas tas pačias „kritikos“ schemas: mitinės Vedos, kurios, esą, yra tikrasis žinojimas ir tikroji išmintis, priešpriešinamos Biblijai kaip žmonijos pavergimo šaltiniui, istorijos mokslas redukuojamas į chronologiją, kuri laikoma neteisinga iš esmės, primename, kad faktų interpretacijos gali būti kitokios (su kuo niekas ir nesiginčija), ir tada, pateikiant „alternatyvią“, „teisingą“ chronologiją, staiga iš Lietuvos istorijos dingsta šimtai metų, tarp jų ir sovietmetis, kurie redukuojami į keleto „brunonų“ invazijas. Galiausiai visiškai atmetamos kaip „smegenų pudrinimas“ esamos visuomenės informavimo priemonės. Taip bandoma įvykdyti dr. Kozlovo nurodytą antrąjį klastojimo etapą – įteisinti ir įtvirtinti visuomenėje. Šiuo atveju, matyt, kažko, kas vadinama „Vedų mokymu“, kuri, reikia suprasti, Grumbinas ir skelbia.

Lietuviški nauji bandymai perkonstruoti lietuvišką tapatybę: sarmatizmo sąjūdis

Laidoje „Kitokia Lietuva“ yra ir kitų interviu, kurie dar labiau priartina prie mums rūpimos kitokios tapatybės konstravimo temos. Čia vienas iš dažnesnių svečių – save istoriku (magistru) iš Britanijos vadinantis Aivaras Lileika, 2009 metais rudenį ėmęs Lietuvoje visomis jam

prieinamomis priemonėmis skleisti savąją Lietuvos istorijos versiją, pagal kurią lietuviai – tai sarmatai.

Tų metų rugsėjo mėnesį jis net gavo auditoriją Vilniaus universiteto Istorijos fakultete³⁸. Pagal Lileikos teoriją, iki XVIII a. Europos žemėlapiuose žemės, kuriose gyveno mūsų protėviai, buvo vadinamos ne Lietuva, o Sarmatija, ir ta Sarmatija buvo bene Vytauto laikų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės dydžio. Tai matyti žemė-

lapyje, paimtame iš *delfi.lt* fotoalbumo „Sarmatia Litta w.“³⁹ (žr. pav.).

Pats terminas Sarmatija, pagal šią teoriją, – lietuviškas. Tai žodžių *sar* ir *matė* junginys, kur *sar* reiškia sargybinį, valdymą, valdymo formą, o *matė* – motiną, t. y. Sarmatija – tai žemės, kuriose egzistavo motinų valdžia⁴⁰. Kita vertus, pavadinimas Sarmatija gali būti siejamas ir su lietuvišku žodžiu *sarmata*, kuris šiuo atveju reiškia drovą, drovėjimąsi, dorą.

Šis naujas Lietuvoje besiplėtojantis sarmatizmo sąjūdis jau turi nemažai šalininkų, linkusių perrašyti Lietuvos (baltų) kaip Sarmatijos (sarmatų) istoriją (įkandin XIX a. Lenkijoje kilusio analogiško judėjimo,

³⁸ Žr. vaizdo įrašą, taip pat įvertinimus (kritišką Tomo Baranausko įvertinimą ir atsargų Jūratės Statkutės de Rosales (Venesueloje gyvenančios ir dirbančios filologijos mokslų daktarės, bandančios pagrįsti, kad gotai buvo baltai, bandančios kritikuoti tradicines istorines pažiūras, nors jų jau negalima būtų vadinti nihilizmu, o tik abejonėmis, kurių pagrįstumą turėtų nustatyti patys istorikai) vertinimą tinklalapio www.sarmatija.lt puslapyje Aivaro Lileikos paskaita Vilniaus universitete, *seminare „Ar Lietuvos šaknys Sarmatijoje?“* (<http://on.lt/sarmatija-vilniaus-universitete>).

³⁹ http://foto.delfi.lt/show_original/196949/?last_image=176781&backcolor_memory=000000

⁴⁰ Tik būtų įdomu, ar jis kartais nemanytų, kad hebrajų kalbos žodis *sar*, kurio reikšmės tikrai susijusios su valdymu, iš čia ir vardas Sara, reiškiantis „valdančioji“, kartais nėra baltiškias?

sarmatais vadinusio (ir tebevadinančio) lenkus), į kurią įtraukiamos ir analogiškos rusiškų rodnoverų fantazijos apie senovės Atlantidą, ir bandomi lietuviškai iššifruoti Egipto hieroglifai, ir Festo skydas⁴¹.

Forume *www.Lietuvos.net* daug diskutuojama šiuo klausimu, dalyviams (tarp kurių ir „Aivaras“, galbūt tas pats Lileika) pateikiant nemažai istorinių, archeologinių argumentų, bandant pagrįsti šią naują viziją, kurioje teigiama, kad senovės baltai ir sarmatai (skitai) buvo „viena Tauta“, kad slavai – tie patys sarmatai, tik nutautėję, kai priėmė krikščionybę⁴². Kita vertus, keista, turint omenyje šią fantaziją, kad judėjimo „Nacionalistas-Tautininkas-Patriotas“ tinklalapio *www.patriotai.lt* forume, šalia vieno iš patriotų, save vadinančio Žygeiviu (Kęstutis Čeponis), bandymų perinterpretuoti esamus ir istoriškai patvirtinus antikinius šaltinius (kurių duomenis, kaip jis teigia, profesionalūs istorikai ignoruoja) kaip galimas nuorodas į baltišką gentis⁴³, svarstymų apie baltišką runas, pateikiama nuoroda į vieną rusišką straipsnį apie prūsų vėliavos užrašą (pateiktą Petro Dusburgiečio „Prūsijos žemės kronikoje“). Šiame straipsnyje be jokių užuolankų aiškinama, kad tas užrašas – senąja slavų kalba, kad

prūsai buvo rusų, o ne baltų kilmės, ir pan.⁴⁴ Ir „patriotai“ kažkodėl nepateikia jokios šitokių aiškinimų kritikos.

Tačiau, nepaisant šių fantazijų, galima konstatuoti, kad didžiausias lietuviškų ir rusiškų judėjimų skirtumas yra tas, kad Lietuvoje nėra tokio ryškaus vietinės kilmės istorinio nihilizmo. Galbūt priežastis ta, kad pertrūkis su sovietine istoriografija buvo politinis žingsnis, nubrėžęs takoskyrą tarp skirtingų istoriografijų, aiškiai suvokiant, kad sovietmečiu istorikai buvo politiškai priversti iškraipyti istorinius faktus, vienus nutylėti, kitus išpūsti, kad Lietuvos istorija buvo sąmoningai menkinama. Todėl nepriklausomos Lietuvos istorikai visiškai sąmoningai ir pozityviai galėjo imtis istorinių tyrimų, nepriklausomų nuo politinės konjunktyūros (nors pastaraisiais metais kai kurias temas ir Lietuvoje istorikams gana pavojinga analizuoti, nebijant susilaukti sankcijų). Kita vertus,

⁴¹ Žr. visą seriją pokalbių su Milvydu Juškausku ir Juozu Šeimiū „Pūko“ televizijoje (<http://www.pukas.lt/pukas-tv/laidos.html>).

⁴² Žr. *www.Lietuvos.net* forumo temą „Lietuvos istorija“, 3 lapas (<http://www.lietuvos.org/forumas/viewtopic.php?p=1928>); taip pat Aivaro įdėtą juodrašį apie sarmatus (<http://www.lietuvos.net/istorija/sarmatia/sarmatia.htm>) (paskutinį kartą žiūrėta 2010 m. gruodžio mėnesį).

⁴³ Kęstučio Čeponio (Žygeivio) įvairios neįprastos istorinės hipotezės ir teorijos bei diskusijos (<http://lndp.lt/diskusijos/viewtopic.php?t=4929>).

⁴⁴ Žr. forumo temą *Runos – Vaidevutis, rašmenys (runos) „Vaidevučio vėliavoje“, vardo kilmė* (<http://lndp.lt/diskusijos/viewtopic.php?p=3558#3558>), kur minėtasis Žygeivis pateikia nuorodą į kitame forume (Литовский кладоискатель – ФОРУМ ВКЛ (Lietuvos lobiu ieskotojas – LDK FORUMAS)). «Атрибуция и оценка находок. Камень с надписями неизвестного происхождения» (<http://kladoiskatel.5bb.ru/viewtopic.php?id=1188&p=1>) vykusioje diskusijoje vieno dalyvio pateiktas straipsnių nuorodas, tarp kurių ir žymiausio dabartinio rusiškų runų (ir dar vieno mokslinės fantastikos mėgėjo, pritempiančio faktus, o gal ir klastojančio šaltinius) Čiudinovo straipsnius, kuriuos Žygeivis iš dalies vis dėlto kritiškai vertina, ir prūsų baltiškumą neigiantį straipsnį, apie kurį Žygeivis nieko nesako: Соколовский О. Л. Древнейший Литовский флаг – чей же он? (<http://www.trinitas.ru/rus/doc/0211/008a/02111123.htm>).

kaip aiškėja iš Sarmatijos idėjos šalininkų diskusijų apie Lietuvos istoriją *www.patriotai.lt* ir kituose analogiškuose forumuose, kyla nepasitenkinimas dėl profesionalių istorikų nenoro imtis rimtai analizuoti ir įvertinti pateikiamus argumentus ir šaltinius tiek dėl Sarmatijos, tiek dėl galimų baltišku runų įrašų⁴⁵. Abejojama ne tiek istorijos mokslu ir jo metodais, kiek atskirų istorikų kompetencija, argumentais, kontrargumentais, o tai labai reikalinga tikrai mokslinei diskusijai. Kol kas vyksta abipusis atsišaudymas – vieni kitų yra išvadinami „pseudoistorikais“⁴⁶. Sarmatizmo

judėjimo šalininkų argumentus, net jei kai kuriais atžvilgiais jie labai kritikuotini dėl taikomos metodologijos, sunkoka būtų (bent kai kuriuos) laikyti visiškai iš piršto laužtomis fantazijomis, nors čia pradeda ma prie mokslinės fantastikos artėti, kai pernelyg išijaučiama į svaiginantį naujos tapatybės „atradimą“ ir bandoma laisvai ir nevaržomai plėtoti visas šiuo klausimu kylančias fantazijas (siekiančias, pavyzdžiui, ir vikingus paversti baltais⁴⁷), pradedant ignoruoti kitus mokslinius šaltinius, tyrinėjimus, filologiją. O alternatyvios istorijos vizijos, plintančios viešojoje erdvėje, nesusilaukiančios jokio profesionalių istorikų dėmesio, labai lengvai gali tapti alternatyvios lietuviškos tapatybės kalve, kuri, turint omenyje didėjančią susidomėjimą rodoverų teorijomis, gali lengvai tapti ir slaviška.

O štai Rusija, kuri ne tiek pati vadavosi iš sovietizmo, kiek kaip katastrofos buvo ištikta politinių ir ekonominių pokyčių, nebuvo niekieno okupuota ir verčiama ignoruoti savo istoriją, atsidūrė gilioje krizėje. Kai kurie Rusijos akademikai, pavyzdžiui, Rusijos mokslų akademijos akademikas Jevgenijus Borisovičius Alek-

⁴⁵ Žr., pavyzdžiui, *www.patriotai.lt* forumo temos „Prūsijos ir Mažosios Lietuvos istorija“ potėmę „Runos – Vaidevutis, rašmenys (runos) „Vaidevučio vėliavoje“, vardo kilmė“ (<http://www.lndp.lt/diskusijos/viewtopic.php?t=1627>), taip pat žr. kritiškus straipsnius: Baranauskas, Tomas. *Kaip mes savo šaknų Sarmatijoje ieškojome* (<http://www.balsas.lt/naujiena/312013/kaip-mes-savo-saknu-sarmatijoje-ieskojome>); Brazauskas, Arūnas. *Kalbų apie Sarmatiją tęsinys: šaškės ir sprigtai 1* (<http://www.balsas.lt/naujiena/312271/kalbu-apie-sarmatija-tesinys-saskes-ir-sprigtai-1>) ir *Kalbų apie Sarmatiją tęsinys (2). Džūkai Ispanijoje, arba Belaukiant Gudo* (<http://www.balsas.lt/naujiena/312782/kalbu-apie-sarmatija-tesinys-2-dzukai-ispnijoje-arba-belaukiant-gudo>). *Žemaičiai prisijungia Sarmatijos ir Lietuvos tyrimo reikalavimui* 2009-07-11, žr. filmo aprašą: <http://www.youtube.com/watch?v=ExhgU0KdUmY>.

⁴⁶ Pavyzdys, nors ir ne visiškai susijęs su tyrimu, galėtų būti soc. m. dr. Vlado Terlecko nuožmi kritika istoriko Alfredo Bumblausko atžvilgiu: „Nesinuodykime A. Bumblausko „Senosios Lietuvos istorija 1009–1795““ (<http://www.sarmatija.lt/index.php/praeitis-is-arciau/689-nesinuodykime-a-bumblausko-senosios-lietuvos-istorija>), taip pat jo knyga, kurioje taip pat nuožmiai kritikuojamas ne tik Bumblauskas, bet ir visas „elitas“, formuojantis dabartinę „oficialią“,

dominuojančią suniektintos lietuviškos tapatybės viziją: Edvardas Gudavičius, Nerija Putinaitė, Alvydas Nikžentaitis, Darius Kuolys, Česlovas Laurinavičius, kurių pagrindinis uždavinys, anot autoriaus, yra kuo labiau sumenkinti lietuvišką tapatybę, visomis išgalėmis bandant įdiegti senovės baltų, lietuvių, kaip tamsių, atsilikusių barbarų, kuriuos civilizavo tik įvesta krikščionybė, įvaizdį (žr. Terleckas 2009 a; Terleckas 2009 b).

⁴⁷ Žr., pavyzdžiui, dar 2006 m. vasario 8 d. paskelbtą anoniminių „Juodraštį“ apie vikingus, kuriame yra skleidžiamos idėjos ir apie baltus-sarmatus (<http://www.lietuvos.net/istorija/vikingai/>).

sandrovas, svarstydamas kilusią pastaraisiais dešimtmečiais Rusijoje pseudomokslių ekspansiją, vardija tokias jos priežastis⁴⁸:

1. Sisteminga visuomenės krizė smunkant mokslo ir išsilavinimo prestižui (vos ne mažiausi atlyginimai, ekonomikos griovimas, lydimas įvairių technogeninių katastrofų, kurios buvo visuomenėje ne slepiamos, bet dramatinizuojamos, kalbę verčiant mokslininkams).
2. Visuotinis visuomenės orientyrų praradimas, pasimetimas ir panika <... >.
3. Cenzūros, anksčiau neleidusios propaguoti religiją ir okultizmą, panaikinimas, rinkos santykių įvedimas visuomenės informavimo priemonėse, o tai lėmė varžybas dėl masinio skaitytojo, automatiškai imant dominuoti žemiausio lygio tendencijoms, taip pat platinimui visokiausių pasakų, pseudomokslinių sensacijų ir išsigalvojimų.
4. Išviešinimas pseudomokslinių „ieškojimų“, kurie anksčiau būdavo atliekami uždaruose mokslinių tyrimų instituteose, izoliuotai nuo pasaulinio mokslo. Praradę valstybinį finansavimą dėl planinės ekonomikos žlugimo, šių „slaptų atradimų“ autoriai bando plačiai reklamuoti savo „pasiekimus, bandydami susigrąžinti ankstesnį finansavimą, išnaudodami ankstesnius ryšius su valdžios struktūromis. Tuo pat metu jie bando įsigauti į laisvąją rinką, į jiems prieinamas nišas pseudogyduolių ir aiškiaregių statusu, eksploatuodami begalinį publikos pasitikėjimą spausdintu žodžiu ir naudodamiesi tuo, kad nebėra valstybės kontrolės.

5. Kad ir kaip būtų paradoksalu, besąlygiškas tikėjimas stebuklu buvo paruoštas ir anksčiau egzistavusios masinės atsainios sovietinio mokslo populiarizacijos vadovaujantis šūkiomis «Мы рождены, чтоб сказку сделать былью» [„Gimėme, kad pasaką paverstume tikrove“] ir «Нам нет преград» [„Mums nėra kliūčių“]. Iš tiesų sukūrė pasaką apie atradimų padarymo paprastumą. Prie to dar reikėtų pridėti „mokslinės“ fantastikos madą, daugybę kartų sustiprintą šiuolaikinės vaizdo technikos, darančios žiūrovą gyvu nesuvokiamų stebuklų liudininku.
6. Galiausiai, kalti ir paties mokslo atstovai. Pasibaigus Šaltajam karui, visame pasaulyje sumažėjo mokslinių tyrimų finansavimas. Padidėjusi konkurencija privertė mokslininkus gerokai daugiau dėmesio skirti savo veiklos reklamai, ir ta reklama ne visada yra pakankamai korektiška ir sąžininga. Iš dalies padaugėjo sensacingų publikacijų, pasirodančių visuomenės informavimo priemonėse, pretenduojančių į technologiškai revoliucingus atradimus ir pagrindinių dėsnių paneigimą, o dar dažniau – imituojančių tokių paneigimą.

Išvardytos priežastys visiškai įtikina ir visiškai pritaikomos ir humanitariniams mokslams. Tik, be abejo, galima turėti omenyje, kad Lietuvoje, kitaip nei Rusijoje, pseudomokslių bumas nėra toks pastebimas (nebent priimtume profesionalių istorikų ir kitų kai kurių akademinio sluoksnio atstovų ir jų oponentų, kaip antai soc. m. dr. Vladas Terleckas ar Aivaras Lileika, abipusius kaltinimus, ar kai kurių tikrai neišmanančių istorijos veikėjų pastangas perskaityti runas, Egipto hieroglifus ar Festo diską), bet to bumo Rusijoje bangos pasie-

⁴⁸ Александров Е. Б. *Проблемы экспансии лженауки. Введение* (<http://humanism.al.ru/ru/articles.phtml?num=000094>).

kia Lietuvą ir veikia čia patiklius, kritiškai nemąstančius, arba, jeigu ir mąstančius, tai neturinčius (arba sąmoningai ignoruojančius) mokslinių bent jau religijos studijų pagrindų. Domintis, pavyzdžiui, knygų leidyba, matyti, kad rinkos ekonomikos sąlygomis labai retai kada išleidžiama vertingų klasikinių įvairių religijų studijų, tyrimų, šaltinių (nes, be abejo, trūksta specialistų, kurie kompetentingai verstų), o knygynų lentynos nuklotos ezoterika (ir net ne pirmą kartą, klasikine, bet trečiarūše, net ir ezoterikos studijoms menkaverte).

Kitas skirtumas – Lietuvoje (nežinia, gerai tai ar blogai) nėra tokių galinga drastiška fantazija apdovanotų naujųjų mitų kūrėjų, kurie sugebėtų sukurti tokias išspūdingas, „kvapą gniaužiančias“ klastotes⁴⁹.

Išvados

Šioje studijoje buvo analizuojami kai kurie alternatyvūs šių dienų religinių / nacionalinių / rasinių tapatybių konstravimo atvejai, siekiant atskleisti šiuolaikinės alternatyvios religinės / tautinės / rasinės tapatybės konstravimo mechanizmą. Buvo nustatyta, kad šis mechanizmas veikia per dvi ašis – istorinį nihilizmą ir fantaziją. Istorinis nihilizmas (kuris tyrime apibrėžiamas kaip atmetimas, nepasitikėjimas profesionalių istorikų konstruojama istorijos vizija) pasireiškia tuo, kad judėjimo ar judėjimų atstovai, redukuodami visą istorijos mokslą į keletą epizodų, kuriais istorikai, esant tam tikrai politinei konjunktūrai, buvo verčiami kreipti savo tyrimus ten, kur reikalavo ideologija ar turintieji politinę galią, arba, redukuodami jį į keletą chronologinių nesklandumų, klaidų, atmeta visą istorijos

mokslą kaip visiškai nepatikimą. Netekus šio pagrindo, atlaisvinamas kelias individualiai ar kolektyvinei mitų kūrybai, kur fantazijai ribų gali ir nebebūti, tai ir vyksta rodnoverų judėjimuose Rusijoje.

Konkrečiai buvo analizuojamas vis didesnį populiarumą tiek Rusijoje, tiek už jos ribų įgaunantis rodnoverų mokymų pagrindu kuriamas Sergejaus Strižako „publicistinis“ filmas (2010 metų pabaigoje sukurta aštuntoji (kol kas nežinia, ar jau paskutinė) dalis), pasiremiant pagrindinių autoritetų – Trechlebovo (kuris save vadina vedūnu, kazokų esaūlu ir atamano dvasiniu patarėju) ir Chinevičiaus (Senovės Rusijos pravoslavų sentikių – inglingų bažnyčios įkūrėjo ir vadovo) tekstais ir videomokymais. Tyrime atkreiptas dėmesys į būdą, kuriuo šie autoriai bando naujai (nestokodami fantazijos, besiribojančios su absurdu) apibrėžti, kas yra *rasė* (pasak jų – *Rasa*), kas – slavai ir arijai, taip sukurdami naują slavo-roso ar slavo-arijo tautinę tapatybę, kuri yra vienintelė įmanoma *Rasa* (tai, esa, įrodo lotynų kalbos žodis *rasa*, reiškiantis baltą, tyrą, švarų). Šiai neorasistinei idėjai (kad nėra daugiau Rasų, ir kad visi baltieji yra *Rasa*, vadinasi – slavai-arijai, kurie yra viena tauta) pagrįsti buvo sukurtos istorijos (mitai), kuriomis paaiškinama, kaip tai įmanoma. Ir tos istorijos kuriamos, matyt, įkvėpimą gavus iš kosminių mokslinės fantastikos serialų: slavai-arijai – dievų pagimdytos būtybės – žmonės, prieš pusantro milijardo metų atkeliavę iš kitų planetų į Žemę ir ją apgyvendinę. Esama keturių šios Rasos pogrupių, kurie tarpusavyje skiriasi akių spalva ir nuo tos spalvos priklausančiais pagrindiniais gebėjimais (nedidelė veidiškųjų hierarchinių keturių visuomenės

⁴⁹ Šioje vietoje, žinoma, juokauju.

sluoksnių modifikacija). Bet esama ir kitų būtybių, tarp jų judėjų, kurios yra ne dievų vaikai, bet jų kūriniai, ir dėl to vadintinos sutvėrimais (padarais). Kitų spalvų tautos (ne rasės) – geltonodžiai ir raudonodžiai iš kitų planetų, nors prastesni už Rasą, bet toleruotini, nes padėjo Rasai sunkiais istoriniais momentais. O juodiesiems iš gailėstingumo (nes jų gimtoji planeta sprogo) buvo suteikta teisė gyventi Žemės pusrutulio pietuose, karščiausiose zonose, kur baltiesiems netinkamos gyvenimo sąlygos. Ir jie iš visų „tautų“ yra patys prasčiausi. Trechlebovas dar išgalvojo kažkokius pilkuosius žmones, kurie, anot jo, yra visur išsibarstę kosmopolitai, kalbantys apie visų žmonių ir tautų lygybę.

Analizuotas taip pat kitas istorinio nihilizmo ir „mokslinės fantastikos“ pavyzdys – žymaus Rusijos matematiko topologo Fomenkos eksperimentai, kuriuose jis, redukuodamas istorijos mokslą į chronologiją, nepaisydamas tekstologijos, šaltinių kritikos ir kitų istorijos mokslo metodų, nusprendė, kad visa istorija yra neteisinga. Naudodamasis savo paties sukurtais matematiniais-statistiniais metodais, išanalizavo kai kuriuos kalendorinius-astronominius šaltinius, Egipto piramidžių zodiakus, kai kuriuos metraščius ir „nustatė“, kad pasaulio istorija yra pernelyg ištęsta ir kad daugybę faktų, anksčiau laikytų skirtingais, vykusiais skirtinguose kraštuose ir skirtingais laikotarpiais, reikia laikyti tais pačiais įvykiais. Pavyzdžiui, visą biblinę istoriją laikyti Viduramžių Europos istorija. Visas jo ir jo kolegos Nosovskio triušas laikytinas istorijos klastote.

Rodnoverai turi kitų klastočių, kurias laiko savo šventraščiais. Viena pagrindinių – *Veleso knyga*, 2001 metais (gal idėjų būta ir šiek tiek anksčiau) išleista kaip

„Slavų Vedos“. Tyrime pateikta trumpa šios knygos kaip klastotės kritika, laikantis rusų mokslininko Kozlovo nuomonės, kad greičiausiai ją suklastojo slavofilas Miroliubovas, pirmasis ją bandęs skelbti San Franciske leistame rusų išeivijos žurnale „Žarptica“ 1953–1954 metais. Kaip paaiškėjo, svarbiausias jo tikslas – atrasti gilios slavų istorinės senovės liudijimų, kurie atskleistų visai kitą istorinę viziją, nei ji konstruojama šiuolaikinių istorikų, laikančių slavus iki krikšto buvus neraštingais barbarais. Tas pats troškimas ir siekis pastebimas ir visuose rodnoverų rašytiniuose ir vizualiniuose tekstuose. Pavyzdžiui, inglingų bažnyčia apie 2000 metus ėmė leisti platų sąvadą slaviškų Vėdų (šalia *Veleso knygos*), kuri pretenzingai pateikiama kaip siekianti vos ne 45 tūkstančius metų.

Galima konstatuoti, kad pagrindinis išvardytų ir gausybės neišvardytų fantazijų autorių pastangų siekis – sugrąžinti neva prarastą nacionalinę atmintį istorijos, kuri „tyčia“ buvo trinama, klastojama, vagiama kitų (pvz., europiečių, žydų), bandant įdiegti slavams nevisavertiškumą, varganą savęs pačių įvaizdį. Ir teigiama, kad šis „atminties praradimo“ procesas prasidėjo, įvedus krikščionybę. Taigi naujoji rusiška-slaviška-ariška tapatybė rodnoverų judėjime (siaurąja prasme inglingų bažnyčioje, plačiąja – su religija nieko bendra neturinčių rusų neonacių judėjime) konstruojama analogišku būdu, kaip buvo konstruojamos modernios Europos tautų tautinės tapatybės, vykstant sekuliarizacijos procesams, dėl kurių buvusias krikščioniškas, katalikiškas tapatybes (nors jų visiškai neištrynus, o tik „suprivatinus“) pakeitė tautinės tapatybės (kurios anksčiau, nors ir egzistavo, nebuvo politiškai aktualios).

Tyrime siekta atrasti galimas šių rusiškų judėjimų įtakos zonas Lietuvoje ir analo-

giškų bandymų perkonstruoti lietuvišką tapatybę. Buvo atrasta pavienių atvejų, kai įvairūs njuetidžininkai, kuriems „viskas tinka“, viskas pasisavinama paviršutiniškai, be jokios kritikos, su dideliu susižavėjimu dalijasi informacija apie Trechlebovą, inglingų bažnyčią, slaviškas Vedas. (Šiais atvejais Lietuvoje susiduriama su viena opia problema: visuomenei stinga gilesnio ir rimtesnio religijų istorijos, religijotyros išmanymo, o tai gali lemti panašių judėjimų suklestėjimo ir čia). Taip pat ir lietuviškame rusiško judėjimo КОВ (*Концепция Общественной Безопасности, Visuomenės saugumo koncepcija*), kuriame neslepama nuostata, kad laiko Sovietų Sąjungos sugriovimą neteisėtu, filialo interneto tinklalapyje tarp įvairių judėjimo atstovų videopaskaitų įdėta Trechlebovo paskaitų medžiaga, pristatant jį kaip akademinio pasaulio atstovą. Šio judėjimo ideologija kritikuoja globalizacijos procesus, aiškina žmonėms globalios krizės šaknis, kaip jos priežastis nurodo „pasaulio galinguosius“ ir jų valdymo mechanizmus. Lietuvoje panašias koncepcijas, kaip buvo užfiksuota, skelbia pavieniai visuomenės veikėjai, vienas jų – bandęs balotiruotis į seimą su Tautos prisikėlimo partija verslininkas Valentinas Grumbinas. Viename iš analizuotų jo pokalbių „Pūko“ televizijoje taip pat išnyra minėti aspektai: istorija traktuojama kaip chronologija, siekiant ją atmesti, Vedų (kaip visos tiesos šaltinio) priešpriešinimas Biblijai (kaip žmonijos įverginto šaltiniui).

Galiausiai analizuotas naujausias, siekiantis keletą metų, bet per pastaruosius porą metų su Aivaro Lileikos (prisistatančio istoriku (nors ir neturinčio daktaro laipsnio) iš Londono) veikla įgijęs pagreitį judėjimas, pasivadinęs Sarmatija. Tai judėjimas, kurio atstovai, remdamiesi

įvairiais profesionalių istorikų ignoruojamais šaltiniais (atmesdami juos arba kaip nerelevantiškus, arba kaip nepatikimus) teigia, kad senovės Europos Sarmatija buvo baltų žemės. Ji buvo pervadinta Lietuvos Didžiąja Kunigaikštyste. Sarmatai – tai baltai (slavai taip pat sarmatai, tik nutautėję, kai priėmė krikščionybę⁵⁰). Analizuojant šį judėjimą, paaiškėjo esminis rodnoverų ir „sarmatų“ skirtumas – pastarieji atmeta ne istorijos mokslą, bet kritikuoja ir kelia nepasitenkinimą profesionalių istorikų darbais (arba abejingumu), reikalaujami iš jų imtis rimtų jų nurodomų šaltinių tyrinėjimų, kad būtų sugražinta istorinė atmintis, kuri, anot šio judėjimo atstovų, yra sąmoningai menkinama ir klastojama dabartinių „oficizinių“ „tautinės tapatybės ekspertų“, istorikų Bumblausko, Gudavičiaus, Nikžentaičio, literato Kuolio, filosofės Putinaitės ir kt., siekiančių įdiegti tautinį nevisavertiškumą, teigdami, esą iki krikščionybės įvedimo lietuviai, baltai buvo miškuose ir pelkėse gyvenę barbarai. Ir nors šiame judėjime galima aptikti nemaža fantazavimo, jis nėra taip drastiškai iš piršto laužtas ar kosminių mokslinės fantastikos serialų ir knygų įkvėptas, kaip rodnoverų. Pozityvu šiame judėjime (ir nuteikia optimistiškai) tai, kad čia reikalaujama mokslininkų dėmesio, jiems metamas iššūkis, ir kritika, adresuota mokslo atstovams, gali pasitarnauti tolesnei mokslinei diskusijai.

⁵⁰ Ir laikantis šio požiūrio, visiškai gali būti priimtinos rodnoverų pažiūros, padarius „nedidelę“ korekciją, kad slavai – tai nutautėję baltai, ir taip vėl iš slavų „atėmus“ jų istoriją iki krikščionybės įvedimo. (Juo labiau, kad Veleso knygos antraštėje parašyta, kad IX amžiuje ją užrašė žynys Jagaila Ganas).

Literatūra

7518 protėvių kalendoriaus metai atitinka filmo įvykius (<http://www.youtube.com/watch?v=-a-EthqANHs>).

Aivaras, Juodraštis apie sarmatus (<http://www.lietuvas.net/istorija/sarmatia/sarmatia.htm>) (paskutinį kartą žiūrėta 2010 m. gruodžio mėnesį).

Avaro Lileikos paskaita Vilniaus universitete, seminare „Ar Lietuvos šaknys Sarmatijoje?“ (<http://on.lt/sarmatija-vilniaus-universitete>).

Baltų Atlantida. 2009 (<http://www.youtube.com/watch?v=2BxBkbWMJGU&feature=related>), (www.sarmatija.lt).

Bioenergetikos mokykla (<http://nshb.at.ua/news/2009-04-29-82>).

Baranauskas, T. 2009. *Kaip mes savo šaknų Sarmatijoje ieškome* (<http://www.balsas.lt/naujiena/312013/kaip-mes-savo-saknu-sarmatijoje-ieskojome>).

Brazauskas, A. 2009. *Kalbų apie Sarmatiją tęsinys (2). Dzūkai Ispanijoje, arba Belaukiant Gudo* (<http://www.balsas.lt/naujiena/312782/kalbu-apie-sarmatija-tesinys-2-dzukai-ispnijoje-arba-belaukiant-gudo>).

Brazauskas, A. 2009. *Kalbų apie Sarmatiją tęsinys: šaškės ir sprigtai 1* (<http://www.balsas.lt/naujiena/312271/kalbu-apie-sarmatija-tesinys-saskes-ir-sprigtai-1>).

Collina-Girard, J. 2009. *L'Atlantide retrouvée? Enquête scientifique autour d'un mythe*. Belin, Pour la Science: Paris.

David Icke forum (<http://davidicke.pl/forum/trehlebov-nieludzie-pl-t2826.html>).

Forumas „Lietuvos istorija“, 3 lapas (<http://www.lietuvas.org/forumas/viewtopic.php?p=1928>).

Forum of Lithuanian History, forumo tema Runos – Vaidevutis, rašmenys (runos) „Vaidevučio vėliavoje“, vardo kilmė (<http://lndp.lt/diskusijos/viewtopic.php?p=3558#3558>).

Foto albumas „Sarmatia Littaw“ (http://foto.delfi.lt/show_original/196949/?last_image=176781&backcolor_memory=000000).

Generolo Konstantino Palvovičiaus Petrovo paskaitos (<http://pravdu.ru/lessons/petrov/>).

Generolo Konstantino Palvovičiaus Petrovo video paskaitos (<http://video.google.com/videoplay?docid=-6946597318265455816#>).

Gydymas. Seniausieji bei Tiksliausieji Pasaulio Istorijoje – Vėdų – Šventraščiai (Lietuvių Kalba) – Bhagavad-Gita (<http://soundcloud.com/gydymasperjezu/vedu-sventrasciai-bhagavad-gita>).

Juodraštis apie vikingus (<http://www.lietuvas.net/istorija/vikingai/>).

Kęstučio Čeponio (Žygeivio) įvairios neįprastos istorinės hipotezės ir teorijos bei diskusijos (<http://lndp.lt/diskusijos/viewtopic.php?t=4929>).

Kitokia Lietuva 2010.06.29 (<http://www.pukas.lt/pukas-tv/laidos/521-kitokia-lietuva-20100629.html>).

Lietuvos „istorikai“ beraščiai – runos / heroglifai. Užsieniečiai nemoka senovės lietuviškai (<http://www.youtube.com/watch?v=792Jh3-jjYw&feature=related>).

Lietuvos keliai: pokalbis su Valentinu Grumbinu (<http://www.sarmatas.lt/07/lietuvas-keleiai-pokalbis-su-valentinu-grumbinu-video/comment-page-1/#comments>).

Pokalbiai su Milydydu Juškausku ir Juozu Šeimiu „Pūko“ televizijoje (<http://www.pukas.lt/pukas-tv/laidos.html>).

Runos – Vaidevutis, rašmenys (runos) „Vaidevučio vėliavoje“, vardo kilmė (www.patriotai.lt forumo temos Prūsijos ir Mažosios Lietuvos istorija potėmė), (<http://www.lndp.lt/diskusijos/viewtopic.php?t=1627>).

Terleckas, V. 2009 a. *Lietuvos istorijos klastojimo ir niekinimo iššūkiai*. Antrasis papildytas leidimas. Vilnius: Baltos lankos.

Terleckas, V. 2009 b. Nesinuodkime A. Bumblausko „Senosios Lietuvos istorija 1009–1795“ (<http://www.sarmatija.lt/index.php/pracitis-is-arciau/689-nesinuodkime-a-bumblausko-senosios-lietuvas-istorija>).

Visuomenės Saugumo Konceptija (http://visuomenessaugumas.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=109%3Adiev-pamokos&catid=58%3Aav-trehlebovo-paskaitos&Itemid=30&lang=LT&cal_offset=-4p).

Žemaičiai prisijungia Sarmatijos ir Lietuvos tyrimo reikalavimui 2009-07-11 (<http://www.youtube.com/watch?v=ExhgU0KdUmY>).

Александров, Е. Б. *Проблемы экспансии лженауки. Введение* (<http://humanism.al.ru/ru/articles.phtml?num=000094>).

Бывший родновер рассказывает о неоязычестве. Узнай (<http://rutube.ru/tracks/2424061.html?v=c52b8553ae7a0a94e14fa2809fe12bbb>).

Игры Богов. 2002–2010 (<http://www.torrent.ru/torrents/18070?view=filelist>).

Велесова книга. 1994. Москва: Менеджер.

Жуковская, Л. П. 1960. Поддельная докириллическая рукопись. К вопросу о методе определения подделок, *Вопросы языкознания*, № 2: 141–144.

КОБ-Информ (<http://kob-inform.ru/> Главная страница).

Козлов, В. П. 2001. *Обманутая, но торжествующая Клио (Подлоги письменных источников по российской истории в XX веке)*. Москва: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН).

Концепция Общественной Безопасности (<http://vodaspb.ru/russian/indexrus.html>).

Кругляков, Э. П. (отв. ред.) 2007. В защиту науки, in *Комиссия по борьбе с лженаукой и фальсификацией научных исследований при Президиуме РАН. Т. 2.* Москва: Наука, с. 102–111.

Мера: Форум сторонников КОБ (<http://m3ga.ru/>).

Мифы и реальность в истории. Протокол № 4 от 22 апреля 1998 г. заседания Бюро Отделения истории РАН (<http://hbar.phys.msu.su/gorm/fomenko/protocol.htm>).

О «глобальной хронологии» А. Т. Фоменко (http://www.hist.msu.ru/Science/DISKUS/FOMENKO/Hronol_f.htm).

О. Велислав (Александр Назарович Быховцев). 2002. *Беловодье. Древняя прародина Ариев и Славян* (<http://www.orda2000.narod.ru/chrono/vedy/vedypr1.htm>).

О Концепции общественной безопасности вкратце (http://kob-inform.ru/О_Концеп

[ции_общественной_безопасности_вкратце](http://kob-inform.ru/О_Концеп)).

Пономарев, А. Л. 1996. Когда Литва летает или почему история не прирастает трудами А. Т. Фоменко, in *Информационный бюллетень Ассоциации «История и компьютер»*, №18 (<http://www.hist.msu.ru/Science/DISKUS/FOMENKO/ponomarov.htm>).

Русские Веды. Песни птицы Гамаюн. Велесова книга. 1992. Реставрация, перевод, комментарии Б. Кресеня (А. Асова). Москва: Наука и религия.

Свято-Русские веды. Книга Велеса. 2007. Перевод, пояснения А. Асова. 3-е изд., испр. и доп. Москва: Издательство ФАИР.

Слава России (<http://nameofrussia.org/rating/glory/>).

Славяно-Арийские Веды. 2001. Книга первая. Сантій Вхды Перуна. Книга мудрости Перуна. Круг первый. Сага об Инглингах. Второе издание для общего пользования исправленное и дополненное. Десятое церковное издание, дополненное, с комментариями ир приложениями. Церковное издательство «Асгард», Издательство «Аркор».

Сокол-Кутыловский, О. Л. 2007. *Древнейший Литовский флаг* – чей же он? (<http://www.trinitas.ru/rus/doc/0211/008a/02111123.htm>).

Творогов, О. В. 1986. Что стоит за «Велесовой книгой»?., *Литературная газета.* 1986. 16 июля.

Творогов, О. В. 1988. Когда была написана «Велесова книга»?., in *Философско-эстетические проблемы древнерусской культуры: Сборник статей.* Ч. 2. Москва, с. 144–195.

Творогов, О. В. 1990. *Велесова книга. Труды Отдела древнерусской литературы (ТОДРА).* XLIII, Ленинград: Наука, с. 170–254 (internetinė prieiga: <http://www.russiancity.ru/books/b48.htm>).

Трехлебов, А. В. 2004. *Кошуньы Финиста Ясного Сокола России.* Третье- исправленное и дополненное – издание книги «Клич Феникса».

Фоменко, Анатолий Тимофеевич (http://ru.wikipedia.org/wiki/Фоменко,_Анатолий_Тимофеевич).

Фоменко, А. Т., Носовский, Г. В. 1997. *Математическая хронология библейских событий*. Москва: Наука.

Хиневиц, Александр Юрьевич (http://ru.wikipedia.org/wiki/Хиневиц,_Александр_Юрьевич).

HISTORICAL NIHILISM AND SCIENCE FICTION: CASES OF SOME NEW PANSLAVIC RELIGIOUS MOVEMENTS AND LITHUANIAN MOVEMENT OF SARMATISM

Aušra Kristina Pažėraitė

Summary

In this study, some alternative new religious / national / racial identity construction cases have been analyzed in order to reveal the mechanism of contemporary alternative religious / ethnic / racial identity construction. It was found that this mechanism works in two axes – 1) historical nihilism (which in this study is defined as rejection of professional history, scientifically constructed vision of national / religious history), and 2) fiction, which manifests itself as an individual or a collective creation of new myths, historical fictions, which are presented as the true history which has been forgotten and distorted by various enemies (Christians, Jews, Europeans, and so on). In the study has been presented an analysis of the movement of growing popularity both in Russia and beyond, including Lithuania, of Rodnovers (slavic-arian neopagans) and created on the basis of teachings of leading authorities of this movement – A. Trehlebov and A. Hinevitch, – “publicistic” movie of Sergei Strizhak “Games of the Gods”. Another example was the famous Russian mathematician topologist Fomenko and his new method of chronology, resulting in other historical fiction. In the study was also discussed question of the fake of one of the main sources of Rodnovers – *Book of Veles*. In this study, the areas of the influence of this Russian movement in Lithuania and similar efforts toward the new constructions of Lithuanian identity have also been found. Here are single cases of admiration of teachings of Trehlebov and Hinevitch, Lithuanian branch of another Russian movement, CNS (Conception of National Security), in which there are some traces of teachings of Rodnovers, and the most important – the most recent movement of Sarmatia. Analysis of this movement shows a fundamental difference between Rodnovers and “Sarmatians”, that the latter, although utilize many fantasies, but is not dismissing the science of history as such, but causes discontent and criticism of professional historians (or their indifference), requesting them to take seriously the sources they designate to in order to restore the historical memory and Lithuanian identity, which, according to representatives of this movement are deliberately discouraging and falsifying this identity by existing official “experts” of Lithuanian national identity.

Keywords: Rodnovers, Sarmatians, neo-pagans, science fiction, historical nihilism.